

Krigsvetenskap

Självständigt arbete (15 hp)

Författare: Kadett Andreas Braw	SA VT 2014
Handledare: Maria Hellman	Program: OP 11-14
Förband: MHS Karlberg 219. kompaniet	Kurskod: 1OP147
Examinerande lärare: Magnus Perlestam	Antal ord: 14486
Examinator: Håkan Gunneriusson	

Att kriga om folket

Sammanfattning: Uppsatsen syftar till att jämföra amerikansk och fransk doktrin för counterinsurgency för att utröna vilka skillnader och likheter som finns mellan dessa. Ämnet har valts av anledningen av att försvarsmakter med liknande doktriner når en högre grad av effektivitet under insatser, och att Sverige militärt samarbetar med båda USA och Frankrike i internationella insatser. Uppsatsen visar att amerikansk och fransk counterinsurgency-doktrin i stort är mycket lika, men att vissa skillnader i exempelvis behandling av civilbefolkningen i insatsområdet finns.

"Each type of warfare has methods peculiar to itself, and methods suitable to regular warfare cannot be applied with success to the special situations that confront guerrillas."¹

¹ Tse-Tung, Mao. *On Guerrilla Warfare*. Mineola: Dover Publications, 2005. s.95

Kadett 142
Andreas Braw

OP 11-14
219:e kompaniet

SA VT 2014
Handledare: Maria Hellman

Innehållsförteckning

1. Inledning	5	
1.1 Bakgrund	5	
1.2 Problemformulering	7	
1.3 Syfte	8	
1.4 Frågeställning	9	
1.5 Centrala begrepp	9	
1.6 Forskningsläge	10	
1.6.1 Doktrinär interoperabilitet och militärt samarbete		10
1.6.2 Counterinsurgency	12	
1.7 Teori	13	
1.8 Metodval	17	
1.9 Metodkritik	19	
1.10 Avgränsning	19	
1.11 Material	19	
1.11.1 Fransk COIN-doktrin	19	
1.11.2 Amerikansk COIN-doktrin	20	
2. Empiri	20	
2.1 Syn på rebell- och gerillarörelser		20
2.1.1 I fransk COIN-doktrin	20	
2.1.2 I amerikansk COIN-doktrin	24	
2.1.3 Skillnader och likheter	26	
2.2 Syn på civilbefolkningen	28	
2.2.1 I fransk COIN-doktrin	28	
2.2.2 I amerikansk COIN-doktrin	30	
2.2.3 Skillnader och likheter	32	
2.3 Syn på demokratiprocesser och militärens politiska roll		34
2.3.1 I fransk COIN-doktrin	34	
2.3.2 I amerikansk COIN-doktrin	35	
2.3.3 Skillnader och likheter	37	
2.4 Syn på värdnationens väpnade styrkor		39
2.4.1 I fransk COIN-doktrin	39	
2.4.2 I amerikansk COIN-doktrin	40	
2.4.3 Skillnader och likheter	42	
2.5 COIN-taktik	42	
2.5.1 I fransk COIN-doktrin	42	
2.5.2 I amerikansk COIN-doktrin	45	
2.5.3 Skillnader och likheter	50	
2.6 Slutsatser	52	
3. Diskussion	54	
4. Förslag till vidare forskning	56	
5. Käll- och litteraturförteckning	57	

1. Inledning

Denna uppsats handlar om counterinsurgency, det vill säga upprorsbekämpning. I uppsatsen jämförs två den franska counterinsurgency-doktrinen med den amerikanska fältmanualen för counterinsurgency. Detta görs eftersom dokumenten påverkar hur ländernas militär agerar, och deras möjlighet till samarbete med varandra.

1.1 Bakgrund

Rebeller, gerillor och folkresningar är ingen ny företeelse. Carl von Clausewitz skriver i sitt klassiska verk *Om kriget* om hur folkbevapning kan ge goda militära effekter mot en reguljär motståndare, förutsatt att de inte strider på motståndarens villkor.

”De skall inte krossa kärnan utan bara tära på ytan, på kanterna. Folkkriget skall växa upp i de områden, som ligger vid sidan om krigsskådeplatsen och dit angriparen inte kommer med större styrkor för att helt undandra dessa områden motståndarens inflytande. Dessa ovädersmoln, som tornar upp sig runt omkring, ska dra fram efter honom allt eftersom han rycker fram. [...] Så sprider sig branden som en ljungeld och når till slut fram till det område där angriparen har sin bas. Den griper tag i hans förbindelseväg och tär på livstråden för hans existens.”²

Clausewitz beskriver hur irreguljär krigföring blir ett gissel även för de mest vältränade arméer. De kan göra enkla militära operationer svåra. De kan slå till där inga militära hot borde kunna finnas, och de berövar arméförbanden den trygghet de annars skulle ha bakom fronten.³ I ett längre perspektiv har dock folkbevapningen inget större värde – den kan inte nå en avgörande seger.

”Ett folk må vara aldrig så tappert, dess seder aldrig så krigiska, dess hat mot fienden aldrig så stort och dess terräng aldrig så gynnsam. Men det går ej att förneka att folkkriget ej kan överleva i en alltför farlig miljö.”⁴

Folkkriget är förlorarens sista utväg, menar Clausewitz. Folkkriget kan aldrig vinna en strategisk eller ens en större taktisk seger – men medan motståndaren strider mot *”dimmor eller moln, som*

² von Clausewitz, Carl. *Om kriget*. Stockholm: Bonnier Fakta Bokförlag AB, 1991. s.480

³ Ibid, s.480

⁴ Ibid, s.482

aldrig blir en fast kropp”⁵ kan den reguljära armén omorganiseras för att åter möta motståndaren på slagfältet. ”*Landstormen*”, som Clausewitz kallar gerillarörelserna, kan besegras och fördrivas utan att ta större skada. Men dess glöd kan, tillägger han, släckas av stora förluster i döda, sårade och tillfångatagna.⁶

Under Clausewitz levnad var det främst Napoleons ockupationsarméer som utsattes för gerillakrigföring. Gerillorna användes i stor utsträckning på den iberiska halvön som ett instrument av England för att försvaga Napoleon, helt helt i linje med Clausewitz instrumentella syn på krig. Den franska armén svarade med straffåtgärder och massakrer – något som bara stärkte gerillarörelsen.⁷ De spanska och portugisiska gerillorna besegrades aldrig.

Gerillakrig är alltså ingen ny företeelse. Gerillakriget är snarare tidlöst. Frankrike har, under uppbyggnaden och upplösningen av det franska imperiet, ständigt behövt utveckla sina metoder för att bekämpa rebeller.⁸ På ett liknande sätt fick USA under Kalla Krigets interventioner erfarit att militär styrka inte nödvändigtvis leder till seger, exempelvis i Vietnam. Under 2000-talet har upprorsbekämpandet åter blivit en militär kärnuppgift för västerländska försvarsmakter, när ”kriget mot terrorismen” utvecklades till upprorsbekämpning i främst Afghanistan och Irak.

Försvarsmakten har länge deltagit i internationella insatser, men i Afghanistan har man deltagit i en insats syftande till att bekämpa ett uppror. Sverige tog sig an uppdraget i Afghanistan år 2002 med mycket lite erfarenhet av detta. Professor Wilhelm Agrell beskriver i sin bok *Ett krig här och nu* Sveriges väg från att sända fredsbevarande trupper till Afghanistan till att bekämpa ett uppror i landet.⁹ Agrell kallar utvecklingen för en ”*glidning i uppdraget*” - upprorsbekämpning blev stegvis

⁵ Ibid, s.480

⁶ von Clausewitz, Carl. *Om kriget*. Stockholm: Bonnier Fakta Bokförlag AB, 1991. s.481

⁷ Mayr-Arnold, Otto & Hoffman, Karl Heinz. *Okänd armé*. Stockholm: Militärlitteraturföreningen, 1959. s. 19

⁸ Rid, Thomas. *The Nineteenth Century Origins of Counterinsurgency Doctrine*. Journal of Strategic Studies volume 33, Issue 5 (2010): 727-758.

⁹ Agrell, Wilhelm. *Ett krig här och nu*. Stockholm: Atlantis, 2013. s.209 ff.

den centrala uppgiften för de internationella trupperna i landet.¹⁰ År 2006 övertog Sverige ansvaret för ett Provincial Reconstruction Team och därmed huvudansvaret för ett geografiskt område. Men först 2009 uttalades från ISAF-ledningen¹¹ att kriget i Afghanistan handlade om counterinsurgency.¹² Under år 2014 kommer den svenska insatsen i Afghanistan trappas ned och ansvaret för säkerheten att överlåtas till inhemska väpnade styrkor. Det innebär inte att upprorens tid är förbi, tvärtom. Under 2010-talet har Frankrike trätt fram som en offensiv aktör i internationella insatser, bland annat i Centralafrikanska Republiken, Libyen och Mali. I Syrien fortsätter ett blodigt inbördeskrig att rasa. Och i Afghanistan är talibanerna ännu inte besegrade.

1.2 Problemformulering

I Afghanistan har svenska förband ständigt verkat tillsammans med andra länders förband, ibland som ledande och ibland som ledda. I internationellt samarbete förkommer också multinationella förband, bland annat under övningen Cold Response där en multinationell brigad under svensk ledning sattes samman. I brigaden ingick bland annat nederländska, brittiska, amerikanska och kanadensiska förband.¹³ Även under insatserna på Balkan har svenska enheter ingått i flera multinationella förband.¹⁴

Sveriges samarbetspartners har olika doktriner, kulturer och tillvägagångssätt för att lösa militära problem. En av 2000-talets viktigaste militära uppgifter har för västerländska staters försvarsmakter varit upprorsbekämpning, *counterinsurgency*. Två västerländska stater har varit särskilt aktiva upprorsbekämpare under 2000-talet: USA och Frankrike.

Likväl finns det stora skillnader mellan länderna och deras samarbete är inte problemfritt. Under NATO:s bombningar av Jugoslavien tog exempelvis NATO-landet Frankrike helt avstånd från

¹⁰ Ibid. s.213

¹¹ International Security Assistance Force, ISAF, är de internationella militära trupper under NATO:s ledning verkar i Afghanistan.

¹² Agrell, Wilhelm. *Ett krig här och nu*. Stockholm: Atlantis, 2013. s.216 ff.

¹³ <http://www.forsvarsmakten.se/sv/var-verksamhet/ovningar/cold-response-2014/svensk-brigadledning/>, 2014-04-24

¹⁴ Agrell, Wilhelm. *Ett krig här och nu*. Stockholm: Atlantis, 2013. s.44, s.51 f.

många av attackerna.¹⁵ När Frankrike lämnade Afghanistan år 2012, hävdade landets försvarsminister att uppdraget var slutfört.¹⁶ USA delade uppenbarligen inte den uppfattningen, utan har fortfarande år 2014 kvar militär personal i landet. Något tydligt slutdatum för den amerikanska militära insatsen i Afghanistan finns inte.¹⁷ Medan USA och andra samarbetspartners¹⁸ har fortsatt insatsen i Afghanistan, har Frankrike skiftat fokus. När Frankrike valde att intervensera mot upproret i Mali liknade många detta vid ett nytt Afghanistan. Frankrike meddelade att man nu bara skulle stödja den maliska armén och sedan snabbt dra tillbaka trupperna. I verkligheten övergick man snabbt till direkta, och framgångsrika, strider mot rebellerna.¹⁹ Inom år efter interventionen kunde demokratiska val hållas i landet, men icke desto mindre har Frankrikes militära stöd till Mali fortsatt, samtidigt som fler länder anslutit sig till insatsen i landet.²⁰

Varför skiljer sig då USA och Frankrike åt, trots att de båda är NATO-länder och har en lång historia av militärt samarbete? En förklaring kan vara doktrinära skillnader mellan ländernas försvarsmakter. Denna uppsats kommer undersöka hur USA:s och Frankrikes doktriner för upprorsbekämpning skiljer sig från varandra.

1.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka doktrinära skillnader i counterinsurgency mellan Frankrike och USA. I uppsatsen jämförs de båda ländernas dokument som reglerar upprorsbekämpning. Skillnaderna är intressanta för Sverige eftersom vi samarbetar militärt med båda länderna och påverkas av de doktrinära skillnaderna.

¹⁵ <http://www.nytimes.com/1999/11/11/world/us-military-acted-outside-nato-framework-during-kosovo-conflict-france-says.html> 2014-05-08

¹⁶ <http://world.time.com/2012/12/08/ceremony-for-returning-troops-closes-french-combat-mission-in-afghanistan/> 2014-05-09

¹⁷ <http://www.nbcnews.com/news/other/endless-afghanistan-us-afghan-agreement-would-keep-troops-place-funds-f2D11623339> 2014-05-09

¹⁸ Däribland Sverige.

¹⁹ <http://world.time.com/2013/01/17/why-afghan-ghosts-haunt-frances-mali-intervention/> 2014-05-09

²⁰ <http://www.bbc.com/news/world-africa-23734922> 2014-05-09

1.4 Frågeställning

Hur skiljer sig den franska arméns och den amerikanska arméns doktriner för upprorsbekämpning åt?

1.5 Centrala begrepp

Doktrin

I Nationalencyklopedin definieras doktrin som *"lära eller lärosats (avsedd att styra det praktiska handlandet), norm, särskilt i politiska och militära frågor."*²¹ I läroboken *Militärteorins grunder* definieras militära doktriner som *"institutionaliserad kunskap om hur, till vad och varför militära resurser bör nyttjas"*.²²

Insurgency (uppror)

Den engelska termen *"insurgency"* och den franska termen *"rébellion"* kan på svenska översättas till *"uppror"*. Någon allmänt vedertagen internationell definition av begreppet finns dock inte. Det har gjorts många försök att definiera uppror, och den definition som används av NATO lyder:

*"[...] an organized movement aimed at the overthrow of constituted government through the use of subversion and armed conflict."*²³

I svensk militärteori kallas den metod som blivit synonym med upprorskrig för *irreguljär krigföring*.

Counterinsurgency (COIN, upprorsbekämpning)

COIN är en förkortning av det engelska ordet *"counterinsurgency"*. Det franska ordet, som i franska reglementen för armén översätts till *counterinsurgency*, är *"contre rébellion"*. Det finns inte någon svensk COIN-doktrin. I det svenska reglementet *Arméreglemente Taktik* förekommer dock

²¹ <http://www.ne.se/doktrin> 2014-05-25

²² Widén, Jerker & Ångström, Jan. *Militärteorins grunder*. Stockholm: Försvarsmakten, 2010. s.7

²³ Williams, Paul D. (red). *Security studies : an introduction*. London New York: Routledge, 2013. s.473

operationer med ”*stabiliserande inriktning*”²⁴, men detta motsvarar inte helt ordet counterinsurgency utan avser också fredsbevarande insatser. NATO tillämpar följande definition av counterinsurgency:

*”those military, paramilitary, political, economic, psychological, and civic actions taken to defeat an insurgency”*²⁵

1.6 Forskningsläge

1.6.1 Doktrinär interoperabilitet och militärt samarbete

Michael Codner beskriver i sin forskning om militär interoperabilitet bland annat beteendemässig interoperabilitet. Detta innefattar i sin tur säkerhets- och försvarspolitik, militär strategi och doktrin. Även nationella juridiska system och kultur vägs in i detta.²⁶ Kulturell och doktrinär interoperabilitet, menar Codner, är det område där militärt samarbete blir praktiskt och konkret.²⁷ På den operationella nivån, där interoperabilitet som begrepp är mycket viktigt, vägleds det militära uppträdandet till stor del av doktrinen, enligt Codner.

*”The behaviour of forces at these Levels of War is governed to a large extent by their doctrine and culture.”*²⁸

Doktrinen, enligt Codner, är de fundamentala principer som styr det militära uppträdandet, men kräver personligt omdöme för att tillämpas. Doktrinen skrivs enligt Codners definition oftast av militären och används internt inom militären för eget bruk. Codner menar att doktrinens utformning i sig är beroende av nationens strategiska koncept, och att därför bör två stater med liknande militär

²⁴ Försvarsmakten. *Arméreglemente Taktik (M7739-353050)*. Stockholm: Försvarsmakten grafisk produktion, 2013. s. 92

²⁵ Williams, Paul D. (red). *Security studies : an introduction*. London New York: Routledge, 2013, s.473

²⁶ Codner, Michael. *Hanging together: Military interoperability in an era of technological innovation*. London: Royal United Services Institute for Defence Studies, 2003. s.23

²⁷ Codner, Michael. *Hanging together: Military interoperability in an era of technological innovation*. London: Royal United Services Institute for Defence Studies, 2003. s.3

²⁸ Ibid. s.32

doktrin också ha ett liknande strategiskt koncept.²⁹ Genom att samarbeta, träna och utbildas tillsammans kan olika försvarsmaktens doktrinära och strategiska skillnader överbryggas, eftersom dessa då kommer att inspireras och påverkas av varandra.³⁰ Beteendemässig interoperabilitet, dit doktrinär interoperabilitet räknas, har enligt Codner uppnåtts när två militära styrkor reagerar på liknande sätt i likartade militära situationer.³¹

Interoperabilitet är för Codner en nyckel till effektivt militärt uppträdande inom allianser. För NATO, som Codner forskat om, är det därför centralt att ”*medium powers*” och stormakter (dit han räknar både USA och Frankrike) inom alliansen gör sig interoperabla sinsemellan, för att enklare kunna inkludera andra samarbetspartners.³² Inom NATO har frånvaron av ett dominant hot mot hela alliansen lett till att medlemsländerna har utvecklat egna förmågor, teorier och system – inklusive doktriner. Detta kan göra NATO mindre interoperabelt och därmed mindre effektivt, menar Codner.³³ De största utmaningarna för NATO:s interoperabilitet är offensiva operationer utanför alliansen.

”... *in terms of requirements for interoperability the intervention scenario in a coalition context is the likely to be most testing that NATO nations will face.*”³⁴

Att inom ramen för ett militärt samarbete ha alltför skiftande doktriner är något som Codner starkt avråder ifrån. Codner lyfter också svårigheten att inom NATO nå taktisk interoperabilitet, då medlemsländernas säkerhetssituation skiljer sinsemellan.³⁵

Codner anser alltså att allierade stater bör eftersträva interoperabilitet inte bara tekniskt, utan även doktrinärt för att uppnå en hög grad av militär effektivitet. Detta har uppnåtts när två allierade militära styrkor agerar på liknande sätt i likartade militära situationer.

²⁹ Ibid. s.32

³⁰ Ibid. s.32

³¹ Ibid. s.23

³² Ibid. s.3

³³ Ibid. s.7

³⁴ Ibid s.12

³⁵ Codner, Michael. *Hanging together: Military interoperability in an era of technological innovation*. London: Royal United Services Institute for Defence Studies, 2003. s.16

1.6.2 Counterinsurgency

I läroboken *Security Studies*³⁶ lyfter Joanna Spear ett antal tänkare som fått särskilt inflytande över västerländsk COIN-teori. De sju praktiserande teoretiker hon lyfter fram är T.E. Lawrence³⁷, Roger Trinquier³⁸, David Galula³⁹, Frank Kitson⁴⁰, David Petraeus, John Nagl⁴¹ och David Kilcullen.⁴² Den brittiske officeren T.E. Lawrence formulerade sina teorier under det arabiska upproret mot turkarna under första världskriget och är viktig för att förstå COIN-problematiken ur rebellernas perspektiv. Hans bok *Seven Pillars of Wisdom*⁴³ har blivit ett klassiskt verk bland militärteoretiker. Frank Kitson deltog i bekämpande av uppror i Kenya, Malaya och Nordirland och blev så småningom chef över hela Storbritanniens markstyrkor. General David Petraeus ledde de amerikanska styrkorna i både Irak och Afghanistan och har medverkat i skapandet av den moderna amerikanska COIN-manualen FM 3-24 tillsammans med bland andra truppofficeren John Nagl. David Kilcullen, australiensisk officer, har skrivit böcker och artiklar om COIN baserat på hans egna erfarenheter från Irak, Mellanöstern och Östtimor.⁴⁴

Tillsammans har dessa bidragit med en bred teoribas för den som vill studera eller praktisera COIN. De flesta tänkare är överens om att målet med COIN är att vinna folkets stöd, eftersom man är beroende av detta för att besegra rebellerna.⁴⁵

³⁶ Williams, Paul D. (red). *Security Studies*, Routledge 2013. New York.

³⁷ Även känd som Lawrence of Arabia.

³⁸ Trinquier, Roger. *Modern warfare a French view of counterinsurgency*. Westport, Conn: Praeger Security International, 2006.

³⁹ Galula, David. *Counterinsurgency warfare: theory and practice*. Westport, CT: Praeger Security International, 2006.

⁴⁰ Kitson, Frank. *Low intensity operations: subversion, insurgency and peacekeeping*. London: Faber and Faber, 2010.

⁴¹ Nagl, John A. *Learning to eat soup with a knife: counterinsurgency lessons from Malaya and Vietnam*. Chicago: University of Chicago Press, 2005.

⁴² Williams, Paul D. (red). *Security studies : an introduction*. London New York: Routledge, 2013. s. 475 f.

⁴³ Lawrence, T. E. *Seven pillars of wisdom*. Charleston, SC: CreateSpace, 2011.

⁴⁴ Kilcullen, David. *Counterinsurgency*. London: Hurst, 2010

⁴⁵ Williams, Paul D. (red). *Security Studies*, Routledge 2013. New York. s.477

För fransk och amerikansk modern COIN-teori finns, enligt Bruno C. Reis, två tänkare som är extra viktiga - fransmännen Trinquier och Galula. Båda var franska officerare under upproret i Algeriet och kom att dra många lärdomar av detta. Trinquier kom att bli normerande för fransk counterinsurgency under en lång tid, medan Galulas bok *Counterinsurgency Warfare* (1964) utkom på Galulas modersmål först år 2008, och då med förord av två amerikanska teoretiker – Nagl och Petraeus.⁴⁶ Galula har istället blivit en stark inspiration i amerikansk COIN. Enligt Reis har fransk och amerikansk counterinsurgency därmed antagit olika ståndpunkter.⁴⁷ Trinquier anses vara betydligt mer militärt orienterad än Galula, och förespråkar en mycket omfattande kontroll av befolkningen i insatsområdet, med ett militärt styre av den civila administrationen – något som Galula förkastar.⁴⁸ Professor Wilhelm Agrell menar att David Galula är grunden till den moderna västerländska strategin för upprorsbekämpning.⁴⁹

1.7 Teori

David Galulas COIN-teori

Galulas sammanfattar sina teorier i boken *Counterinsurgency Warfare*.⁵⁰ I boken beskriver Galula bland annat hur olika typer av uppror går till – han skiljer exempelvis på kommunistiska⁵¹ och nationalistiska⁵² uppror – och argumenterar för en ny typ av krigföring för att möta dessa uppror. Galula menar att ”revolutionskriget” inte främst är ett krig mot fientliga styrkor, utan ett krig om befolkningens stöd. Befolkningen är alltså målet med kriget.⁵³ Galula hävdar att det är de politiska

⁴⁶ Mumford, Andreas & Reis, Bruno C. *The Theory and Practice of Irregular Warfare*, Routledge 2014. New York. s.35

⁴⁷ Ibid. s.58 ff.

⁴⁸ Ibid. s.50 f.

⁴⁹ Agrell, Wilhelm. *Ett krig här och nu*. Stockholm: Atlantis, 2013. s.221 ff.

⁵⁰ Galula, David. *Counterinsurgency warfare: theory and practice*. Westport, CT: Praeger Security International, 2006.

⁵¹ Ibid. s.30

⁵² Ibid. s.39

⁵³ Ibid. s.4

lösningarna som vinner kriget, snarare är vapenmakt och att kriget inte främst är ett militärt krig utan ett politiskt, som därför ska styras politiskt.⁵⁴ Politiken och den militära insatsen går enligt Galulas teori inte att separera:

”It is not enough for the government to set political goals, to determine how much military force is applicable, to enter alliances or to break them; politics becomes an active instrument of operation. And so intricate is the interplay between the political and the military actions that they cannot be tidily separated; on the contrary, every military move has to be weighed with regard to its political effects, and vice versa.”⁵⁵

I Galulas teori blir rebellerna starka genom sin svaghet. Om rebellerna hade haft tunga vapen, betydande militära styrkor och ett territorium som de försvarade hade de kunnat besegras militärt – det hade varit deras ”dödsdom”.⁵⁶ Regeringssidan å sin sida måste föra ett dyrare, ambitiösare och svårare krig, just eftersom den är militärt överlägsen och gör anspråk på att regera landet.⁵⁷ Regeringssidan kan inte heller i ett demokratiskt system ljuga för befolkningen i sin propaganda, eftersom det skulle skada dess förtroende. Rebeller kan däremot ljuga och utfärda falska löften, eftersom de inte behöver förverkliga dem.⁵⁸ Galula säger att den regeringssida som inte finner sig i detta kan lämna över styret av landet åt rebellerna för att därefter starta ett eget uppror mot dessa – men av förklarliga skäl har denna ”extrema” lösning ännu inte testats.⁵⁹ Inte heller kan regeringssidan använda sig av terrorism, då det sprider oordning och därmed motverkar regeringssidans syfte, nämligen att skapa ordning.⁶⁰ Regeringssidan kan inte föra ett gerillakrig mot rebellerna, och en gerilla som övergår till att föra ett reguljärt krig utan att först ha nått militär

⁵⁴ Galula, David. *Counterinsurgency warfare: theory and practice*. Westport, CT: Praeger Security International, 2006. s.4 f.

⁵⁵ Ibid. s.5

⁵⁶ Ibid. s.7

⁵⁷ Ibid. s.7 f.

⁵⁸ Ibid. s.9

⁵⁹ Ibid. s.7, s.51

⁶⁰ Ibid. s.52

överlägsenhet kommer att besestras militärt.⁶¹

Galula menar att reguljär krigföring – att ta motståndarens territorium och slå hans militära styrkor – inte hör hemma i COIN-krigföring. Förvisso kan en reguljär militär kraftsamling driva ut gerillan ur ett geografiskt område, men gerillan kommer istället att söka sig till ett annat område utan att besestras.⁶² Regeringen kan besätta hela landets territorium militärt med garnisoner och baser och på så sätt omöjliggöra rebellernas verksamhet, men Galula avfärdar även detta på grund av de höga kostnaderna – kostnader som länder som drabbats av uppror sällan har råd med.⁶³ Med små militära förband som lever tillsammans med befolkningen hävdar Galula istället att gerillan kan skiljas från befolkningen, och när lokala politiska ledare kan träda fram ur befolkningen och öppet visa stöd för regeringssidan blir det än svårare för rebellerna att vinna legitimitet.⁶⁴ När byar och städer genom militär närvaro blir otillgängliga för rebellernas subversion och våld kan staten istället fokusera fullt ut på att vinna befolkningens stöd genom politiska reformer. Enligt Galula spelar det ingen roll att en COIN-styrka inte fullt ut kan besegra gerillan. Det som spelar roll är att gerillan är för svag för att ta över de byar som staten och militären kontrollerar och därmed saknar inflytande.⁶⁵

Gerillan, menar Galula, strider inte för kontrollen över terrängen. Gerillan låter sig inte omringas.⁶⁶ Istället för att försöka anpassa det reguljära kriget till en irreguljär verklighet har Galula satt upp fyra regler för hur en gerilla kan besestras⁶⁷:

1. Att vinna befolkningens stöd är lika viktigt för regeringen som för rebellerna. Enbart med befolkningens stöd kan regeringen behålla makten, och därmed blir folkets stöd målet med

⁶¹ Ibid. s.8

⁶² Galula, David. *Counterinsurgency warfare: theory and practice*. Westport, CT: Praeger Security International, 2006. s.50

⁶³ Ibid. s.50 ff.

⁶⁴ Ibid. s.57

⁶⁵ Ibid. s.58

⁶⁶ Ibid. s.50

⁶⁷ Ibid. s.52 ff.

kriget för båda sidor.⁶⁸

2. Befolkningens stöd vinnas genom en aktiv minoritet av befolkningen. Enligt Galula kan folket delas upp i tre grupper: En minoritet som är lojal mot den rådande politiska ordningen, en majoritet som är neutral i konflikten och en minoritet som stöder rebellerna. Regeringssidan är beroende av en minoritet av folket som kan mobilisera den neutrala delen av befolkningen för regeringen och mot rebellerna. Regeringssidan bör inte låta sig bindas av fredstida regelverk för våldsanvändning, då detta enligt Galula är att likna vid att acceptera nederlag.⁶⁹
3. Befolkningens stöd är villkorligt. Om inte befolkningens säkerhet kan garanteras, eller om befolkningen inte tror att regeringssidan kommer att vinna, kommer dessas stöd att upphöra. Rebellerna kommer aktivt att försöka eliminera den delen av befolkningen som stöder regeringen, och detta skapar en rädsla för visa stöd för denna. Alla politiska reformer som vidtas för att öka förtroendet för staten är beroende av att säkerhet skapas i insatsområdet så att folket kan våga ta emot hjälp och visa stöd för reformerna.⁷⁰
4. Intensiva insatser och stor tillgång till resurser är nödvändigt för att vinna. Om befolkningen ska övertygas om att regeringssidan kommer att segra, så måste detta demonstreras genom att resurser kraftsamlas geografiskt under lång tid. Detta innebär att hela det geografiska området inte kan behärskas över tiden, utan att regeringssidan kommer att behöva ta kontroll över området stegvis.⁷¹

Ur detta skapar Galula en strategi bestående av åtta steg som kan brukas i ett utvalt geografiskt område.⁷²

1. Kraftsamla väpnade styrkor för att slå eller fördriva huvuddelen av rebellerna.

⁶⁸ Ibid. s.52

⁶⁹ Galula, David. *Counterinsurgency warfare: theory and practice*. Westport, CT: Praeger Security International, 2006. s. 53

⁷⁰ Ibid. s.54 f.

⁷¹ Ibid. s.55

⁷² Ibid s.55 f.

2. Avdela trupper som kan hindra rebellernas återkomst till området. Trupperna stationeras i byar och städer, nära befolkningen.
3. Etablera kontakt med befolkningen, kontrollera dess rörlighet i syfte att skära av möjligheterna till kontakt med rebellerna.
4. Krossa rebellernas lokala politiska organisation.
5. Anordna allmänna val för att etablera nya lokala myndigheter.
6. Testa de nya myndigheterna genom att ge dem uppgifter. Byt ut de ledare som visar sig mjuka eller inkompetenta, ge aktiva och effektiva ledare fullt stöd. Organisera självförsvarsstyrkor.
7. Organisera och utbilda medlemmar i en nationell politisk rörelse.
8. Vinn över eller besegra de kvarvarande rebellerna.

1.8 Metodval

Uppsatsen är en jämförande studie mellan två NATO-länders doktriner för upprorsbekämpning. Länderna har valts ut eftersom de har visat skillnader i agerande i denna typ av insatser, något som beskrivs i problemformuleringen. Den metod som använts för uppsatsen är kvalitativ textanalys av dokumentära källor. Källorna är i detta fall två militära reglementen – den franska *Doctrine for Counterinsurgency at the Tactical Level*⁷³, och den amerikanska fältmanualen *Field Manual 3-24.2*⁷⁴ som enligt Nationalencyklopedins definition kan betraktas som en doktrin. Den franska doktrin som jag använder är översatt från franska till engelska av den franska armén. Dessa jämförs utifrån olika aspekter på COIN-teori, hämtade från Galulas teorier om COIN. *FM 3-24.2 Tactics in counterinsurgency* är utgiven år 2009 och är en fortsättning på *FM 3-24 Insurgencies and countering insurgencies*, som utgavs 2006 och uppdaterades år 2014.⁷⁵ Jag använder FM 3-24.2 eftersom den fortfarande är giltig, eftersom den i likhet med den franska COIN-doktrinen har en

⁷³ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d'Emploi des Forces, 2010.

⁷⁴ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009.

⁷⁵ http://armypubs.army.mil/doctrine/DR_pubs/dr_a/pdf/fm3_24.pdf 2014-05-16

tydligare taktisk prägel än uppdateringen av FM 3-24, och eftersom den har implementerats under insatsen i Afghanistan, något som den nya versionen av FM 3-24 inte kan sägas ha gjort.

Fem aspekter av COIN att jämföra

Utifrån Galulas teori om COIN går det att finna ett antal viktiga aspekter av COIN. De aspekter som i uppsatsen kommer att jämföras är:

- Syn på rebell- och gerillarörelser. Vilka metoder för våld och tvång kan militären nyttja, och vilken juridisk grund har man för detta?
- Syn på civilbefolkningen. Hur ska civilbefolkningen behandlas, och hur ska deras stöd vinnas?⁷⁶
- Syn på demokratiprocesser. Hur ska samhället byggas upp? Ska samhället reorganiseras för att kunna etablera lag och ordning, och ska militären i så fall spela en aktiv roll i detta?⁷⁷
- Syn på allierade väpnade styrkor. Vem ska ha ansvaret för den övergripande säkerheten i insatsområdet, och hur ska samarbetet med värdnationens säkerhetsstyrkor ske?

Utöver detta kommer även en femte aspekt att jämföras:

- Taktik. Finns det några standardiserade COIN-taktiker som rekommenderas?

De fyra första aspekterna har valts dels eftersom de hos Galula framträder som centrala i bekämpandet av uppror, dels eftersom jag under uppsatsens förberedelseskede har identifierat att arméerna på dessa punkter kan uppvisa skillnader. Den femte aspekten, taktik, har valts eftersom det på ett mycket konkret sätt påverkar samspelet mellan olika länders väpnade styrkor och dessutom kan ses som en omsättning av en teoretisk doktrin till ett praktiskt utförande.

⁷⁶ Galula, David. *Counterinsurgency warfare: theory and practice*. Westport, CT: Praeger Security International, 2006. s.52, s.54 f., s.4

⁷⁷ Galula, David. *Counterinsurgency warfare: theory and practice*. Westport, CT: Praeger Security International, 2006. s.89 ff.

1.9 Metodkritik

Det går att ifrågasätta vilken roll doktriner och reglementen spelar för krigföringen. Ett reglemente eller en doktrin är inte en beskrivning av verkligheten som den faktiskt är, utan av hur respektive militärmakt vill att den ska vara. Således blir jämförelsen av de båda ländernas COIN-krigföring rent teoretisk, eftersom den enbart gäller dessa skrifter och inte vad som faktiskt händer i operationsområdet. Det är också värt att komma ihåg att dessa dokument kompletteras av andra dokument, såsom markstridsreglementen. Att dessa inte tas upp i uppsatsen innebär dock att uppsatsen kan fokuseras på att behandla COIN-dokument snarare än allmän stridsteknik och -taktik.

Är då dokumenten jämförbara? Det franska dokumentet kallas för ”doctrine”, medan det amerikanska kallas för ”Field Manual”. Men enligt både Nationalencyklopedins och Codners definition kan båda betraktas som doktriner. Dokumenten är också till sin uppbyggnad mycket lika.

Vidare kan konstateras att dokumenten som jämförs är relativt nyproducerade. COIN-teorierna är dynamiska, vilket gör att nuvarande doktriner och reglementen kan komma att ändras och justeras.

1.10 Avgränsning

Jag kommer enbart att undersöka Frankrikes doktrin och USA:s fältmanual för counterinsurgency. Jag kommer således inte att gå igenom markstridsreglementen eller andra källor för reguljär och irreguljär krigföring, trots att de till stor del styr det taktiska uppträdandet i insatsområdet. Jag kommer inte heller att göra någon fallstudie av genomförda insatser.

1.11 Material

1.11.1 Fransk COIN-doktrin

*Doctrine for Counterinsurgency at the Tactical Level*⁷⁸ är skriven för bataljons- och brigadnivå, alltså den taktiska nivån. Den förklarar upprorens natur och den krigföring som rebellsidan använder. Frankrike har tidigare haft en lång tradition av koloniala krig där upprorsbekämpning har varit en naturlig del, något som har återupplivats i och med landets internationella engagemang under 2000-talet enligt doktrinen.

”This course of action uses procedures previously widespread but then abandoned after the war in

⁷⁸ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d’Emploi des Forces, 2010

Algeria, but which are making a comeback due to their relevance in Iraq and Afghanistan.”⁷⁹

1.11.2 Amerikansk COIN-doktrin

Den amerikanska armén och marinkåren använder COIN-manualen *Field Manual 3-24.2*⁸⁰, en handbok skriven och utgiven under kriget i Afghanistan för kompani, bataljon och brigad, alltså den taktiska nivån. Manualen innehåller utdrag ur COIN-teoretikern Kilcullens verk samt T.E.

Lawrence's råd kring operationer i arabländer. Anledningen till att COIN-konceptet blivit viktigt för USA är misslyckanden i Vietnam och andra länder där gerillor och rebeller lyckades besegra USA och USA:s bundsförvanter, trots att dessa ofta varit militärt starkare än rebellerna.

*”The Army has seen itself as defeating guerrilla forces—usually communist forces—rather than defeating an entire insurgency.”*⁸¹

FM 3-24.2 ger en grundläggande förståelse för vad ett uppror är, vad som påverkar insatsmiljön och hur insatsmiljön påverkar förbandet.

2. Empiri

2.1 Syn på rebell- och gerillarörelser

2.1.1 I fransk COIN-doktrin

I den franska arméns COIN-doktrin ges en teoretisk grund för att förstå de rebellrörelser man bekämpar. Fokus ligger framförallt på att förklara vad som skiljer rebellerna från reguljärt stridande militärer.

”Insurgency seek to compensate for their military inferiority through actions impacting the psychological realm. They also play with the time factor that is favorable to them whereas a

⁷⁹ Ibid. s.9

⁸⁰ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009.

⁸¹ Ibid. s.11

deployed force looks for rapid effects."⁸²

Våldsbejakande rebellrörelser kan agera på olika sätt. Det franska reglementet beskriver två typer av våld som används av rebeller för att nå politiska mål: Terrorism och gerillakrigföring.⁸³

Rebellrörelser är i regel militärt svaga och undviker konfrontation med regeringssidan starka militära styrkor för att därigenom kunna överleva. En rebellrörelse som tillämpar gerillakrigföring försöker inte heller vinna stora militära segrar mot den reguljära militären.

*"Guerrilla warfare does not seek direct confrontation but rather tries to stop the regular force from winning a decisive political or military victory. Simultaneously, it strives to win over the support of all or part of the population in order to use it in its courses of action."*⁸⁴

Rebellernas beteende syftar istället till att vinna folkets stöd, eller åtminstone bryta förtroendet mellan regeringen och folket genom att sprida skräck bland befolkningen.⁸⁵ För svaga rebellrörelser kan detta göras billigt genom terrorism, något som den franska armén snarare definierar utifrån mål och syfte än utifrån de medel som används.

*"By the use of terrorism, an insurgency seeks to play upon the emotions of the population in order to utilize it as an instrument of pressure against public authorities and the deployed force."*⁸⁶

Terrorismen syftar till att sprida skräck bland befolkningen och undergräva dennas förtroende för regeringen och regeringens förmåga att ge befolkningen säkerhet.⁸⁷

För den franska armén är underrättelser en nyckel till framgång i COIN-operationer. Ledordet för

⁸² Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d'Emploi des Forces, 2010. s.12

⁸³ Ibid. s. 11

⁸⁴ Ibid. s. 12

⁸⁵ Ibid. s. 12

⁸⁶ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d'Emploi des Forces, 2010. s. 12

⁸⁷ Ibid. s. 13

detta är *"understanding in order to anticipate"*⁸⁸. Insatsmiljön beskrivs som komplex, med religiösa, administrativa, kulturella och ekonomisk-sociala aspekter att räkna med. Förbandet måste först analysera och förstå insatsmiljön med ovan nämnda aspekter för att kunna förstå hur rebellerna arbetar och var deras tyngdpunkter⁸⁹ (*"centers of gravity"*) ligger. Den franska COIN-doktrinen rekommenderar flera olika inhämtningsmetoder för underrättelser – till exempel radar, videoövervakning, spaning med UAV⁹⁰ med mera - men betonar trots detta att det är soldaterna på marken som bidrar med större delen av underrättelserna.

*"Nevertheless, this specialized hunt for intelligence, as effective as it may be, is limited in scope and not sufficient enough to obtain information without the contribution of daily intelligence gathered by forces engaged on the ground (who are to be considered as non-specialized intelligence sources)."*⁹¹

Enligt den franska armén faller COIN-operationer inom de regler som kallas krigets lagar samt de internationella lagarna om mänskliga rättigheter. Detta innebär att man klassar rebellerna som kombattanter. På grund av detta få rebellerna vissa rättigheter, till exempel rättigheter som krigsfångar utöver det berörda landets egna lagar, men också att de kan bekämpas på ett annat sätt än till exempel kriminella. Att rebellerna klassas som kombattanter innebär att *"all tvångsmakt upp till och inklusive dödligt våld"*⁹² kan användas mot rebellerna. Därtill slår reglementet fast att all tvångsmakt användas mot terrorister, samtidigt som det inte definieras vad en terrorist är.

*"Currently, there is no internationally accepted definition of terrorism. Furthermore, terrorism does not constitute one of the identified types of armed conflict."*⁹³

Enligt fransk COIN-doktrin innebär terroristers användande av våld som inte tillåts enligt krigets

⁸⁸ Ibid. s.16

⁸⁹ Widén, Jerker & Ångström, Jan. Militärteorins grunder. Stockholm: Försvarsmakten, 2010., s.68

⁹⁰ UAV står för Unmanned Aerial Vehicle och är en förarlös flygfarkost.

⁹¹ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d'Emploi des Forces, 2010. s.16

⁹² Ibid. s.17

⁹³ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d'Emploi des Forces, 2010. s.17

lagar att franska förband äger ”lagligt skydd” för de våldsåtgärder som man vidtar mot dem.⁹⁴

Rebeller och i synnerhet rebellernas ledare, ska förhöras av särskilda enheter av den franska armén. Men detta gäller även ”kända aktivister” bland befolkningen. Jakten på dessa aktivister ska vara samordnad och ske vid ”det mest passande tillfället” inför större operationer för att inhämta underrättelser. För dessa förhör med ”aktivister” gäller Genève-konventionen från 1949.⁹⁵

För att besegra rebellerna vill den franska armén åtskilja rebellerna från befolkningen och störa rebellernas organisation. Att nedkämpa rebeller är självklart ett effektivt medel i kampen mot uppror, men det är enligt den franska armén inte målet med de taktiska operationerna.

”The desired tactical effect is not exclusively the destruction or capture of insurgents; it could include the contribution of ground forces aimed at depriving the insurgency of its legitimacy and interfering with its internal and external support, the elimination of violent forms of adversarial actions and the promotion of the security of the population and of institutions.”⁹⁶

COIN-operationer kan enligt den franska armén huvudsakligen utföras på två sätt. Det ena sättet är att upprätta säkra zoner inom vilka lag och ordning råder och militären vet att de kan upprätthålla säkerheten. Det innebär inte att rebeller inte kan utföra attacker inom området, utan snarare att dessa effektivt kan mötas och att myndigheterna snabbt kan åtgärda de skador som uppstår. På detta sätt kan rebellerna inte vinna befolkningens sympati eller skräck. Det andra sättet är att förstöra rebellernas organisation. För att lyckas med detta krävs ett visst mått av folkligt stöd, eftersom underrättelser måste hämtas från lokalbefolkningen. Rebellerna ska antingen fångas in eller tappa förmåga att organisera sig. Områden spärras av och söks igenom, vägsärrar upprättas och förhör hålls med de gripna. Militären kan också bidra till splittring och tvister inom rebellrörelsen genom att sprida överdriven och felaktig information.⁹⁷

⁹⁴ Ibid. s.17

⁹⁵ Ibid. s.24

⁹⁶ Ibid. s.10

⁹⁷ Ibid. s.23 f.

2.1.2 I amerikansk COIN-doktrin

Den amerikanska arméns handbok för COIN-operationer, FM 3-24.2, fastslår att det finns fem orsaker till att uppror utbryter: Identitet, religion, ockupation, ekonomisk misär och förtryck/korruption.⁹⁸ Rebeller är de som försöker kullkasta det rådande politiska systemet, och den amerikanska armén kallar dem rakt av för *"the enemy"*⁹⁹. Rebellrörelser understöds också ofta av andra aktörer, ofta stater, som söker öka sitt internationella inflytande. Rebellerna kan understödjas moraliskt, politiskt, ges fristader utanför konfliktområdet eller understödjas med resurser såsom krigare, vapen och pengar.¹⁰⁰

Enligt den amerikanska arméns COIN-reglemente är upproret inte bara en våldsam resning mot ett lands regering, utan består av fem olika element: ledarskikt, gerilla, underjordiskt skikt, sympatisörer och den stora massan. Upprorets organisation består oftast av en militär och en politisk falang.¹⁰¹ Upproret riktar sig mot landets regering och syftar till att åstadkomma ett maktskifte – lokalt, regionalt eller nationellt.

*"An insurgency is typically an internal struggle within a state, not between states. It is normally a protracted political and military struggle designed to weaken the existing government's power, control, and legitimacy, while increasing the insurgency's power, control, and legitimacy."*¹⁰²

Detta görs genom att bryta förtroendet mellan den offentliga regeringsstyrda administrationen och folket. Upprorets mål kan vara olika, men handlar oftast om att störta regeringen, skapa en självständig stat, driva ut främmande makts militära styrkor ur landet eller att åstadkomma annan politisk förändring.

Ett uppror sker, enligt det amerikanska reglementet, i tre skeden.¹⁰³ Inledningsvis är

⁹⁸ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 1-17 f

⁹⁹ Ibid. 1-6

¹⁰⁰ Ibid. 2-11

¹⁰¹ Ibid. 2-2

¹⁰² Ibid. 1-1

¹⁰³ Ibid. 2-16

upprorsorganisationen svag. Rebellernas organisation är liten och deras tillgångar små. Under denna fas är rebellerna känsliga för yttre påverkan och regeringssidan är betydligt starkare militärt. Rebellorganisationens hela kraft måste således inriktas på styrketillväxt genom att göra organisationen större, skaffa ekonomiska medel genom att ta in skatt och bedriva kriminell verksamhet och inte minst - att överleva. Under denna fas kan terrorism förekomma. Genom terrorism försöker rebeller göra sig kända, men också visa för befolkningen att regeringen inte kan garantera dess säkerhet.¹⁰⁴

När gerillan eller rebellernas organisation har växt sig stark övergår man till gerillakrig. Då utvecklas verksamheten till att driva bort regeringsadministration från områden som gerillan vill kontrollera. Staten ersätts av en skuggadministration, kontrollerad av gerillan. Sabotage, terrorism och propaganda intensifieras och regeringssidan tvingas agera defensivt.¹⁰⁵

Slutligen, när regeringssidan försvagats och rebellsidan stärkts tillräckligt mycket, övergår gerillakriget från rebellernas sida till ett konventionellt krig där regeringssidans militära förband besegras på slagfältet. För att detta ska kunna ske behöver rebellerna tillgång till avancerade vapen, som antingen tillförs från en tredje part eller erövrats från regeringssidan.¹⁰⁶

I USA:s COIN-reglemente betonas att de tre faserna är dynamiska och att rebellerna kan röra sig mellan de olika faserna ofta om så behövs och att inte alla gerillor uppträder likadant. Olika delar av rebellrörelsen kan också befinna sig i olika faser beroende på lokala förutsättningar.¹⁰⁷

Svaga rebeller angriper ogärna starka militära posteringar och förband, men för att nå propagandaframgång och sprida skräck inom administrationen kan de angripa svaga militära enheter. Men man kan också angripa icke-militära delar av administrationen i samma syfte.

”By defeating small elements of the HN’s¹⁰⁸ security forces and attacking government agencies, the

¹⁰⁴ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 2-16

¹⁰⁵ Ibid. 2-16

¹⁰⁶ Ibid. 2-16

¹⁰⁷ Ibid. 2-16 ff.

¹⁰⁸ ”HN” är förkortning för Host Nation, alltså den stat inom vilkens gränser konflikten utspelar sig.

guerrilla weakens the resolve of government employees and forces."¹⁰⁹

Vissa rebeller, såsom den kubanska gerillarörelsen under Castro, fokuserar på att uppnå många små militära segrar mot regeringen medan andra, såsom de kinesiska kommunisterna, de tamilska tigrarna, eller de ryska bolsjevikerna väljer andra tillvägagångssätt.¹¹⁰

Rebeller kan, enligt amerikansk doktrin, använda fyra olika våldsamma taktiker: Terrorism, gerillastrid, konventionell strid och kriminell aktivitet.¹¹¹ Gränserna mellan dessa taktiker är suddig, och våldet sträcker sig från kidnappningar och mord till eldöverfall och flygplanskapningar.¹¹²

Reglementet innehåller en definition av terrorism:

*"A terrorist is an individual who uses violence, terror, and intimidation to achieve a result"*¹¹³

Terrorism är alltså enligt denna definition ett brett begrepp som kan innefatta allt slags våld.

Utöver dessa våldsbejakande handlingssätt, kan rebeller dessutom använda demonstrationer, strejker och annan subversion för att öka sitt folkliga stöd och för att minska förtroendet för regeringen.¹¹⁴ För att möta hotet från rebellerna förespråkas FM 3-24.2 ett proaktivt förhållningssätt från den amerikanska militära styrkan och värdnationen. Hela värdnationens statsapparat måste riktas in mot att besegra upproret.¹¹⁵

2.1.3 Skillnader och likheter

Den franska doktrinen definierar tydligt rebeller som kombattanter. De regler som gäller i franska COIN-insatser är krigets lagar. De rebeller som använder metoder som är olagliga enligt krigets lagar kan komma att klassas som terrorister. Att rebeller kan klassas som kombattanter tas inte alls

¹⁰⁹ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 2-9

¹¹⁰ Ibid. 2-6 ff.

¹¹¹ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 2-20 f.

¹¹² Ibid. 2-21

¹¹³ Ibid. 2-21

¹¹⁴ Ibid. 2-23

¹¹⁵ Ibid. 3-1

upp i den amerikanska handboken för COIN, vilket kan innebära en rad saker. Exempelvis ger det inte rebellerna status som krigsfångar enligt detta reglemente. Dessa kan då behandlas mer fritt och i enlighet med annan lagstiftning. Vilka regler som gäller för detta framgår inte. Den amerikanska handboken definierar till skillnad från den franska armén vad man anser vara terrorism. Denna definition är dock väldigt bred, och innebär att i stort sett all form av väpnat motstånd kan betraktas som terrorism. Frånvaron av en tydlig definition av terrorism i den franska doktrinen kan väcka frågor kring hur den franska armén avgör vem som är terrorist och vem som är att betrakta som kombattant, och detta avgör också vilka vålds- och tvångsåtgärder som franska förband kan vidta mot dessa individer och organisationer. Medan den amerikanska handbokens definition av terrorism är väldigt inkluderande, ger den franska definitionen – där de som inte strider i enlighet krigets lagar kan klassas som terrorister – ett stort tolkningsutrymme. Varken den franska doktrinen eller den amerikanska handboken ger några konkreta besked kring hur terrorister ska hanteras, och på detta sätt liknar de varandra.

Den franska doktrinen pekar ut två möjliga våldsmetoder från rebellernas sida – gerillakrigföring och terrorism, medan den amerikanska handboken dessutom lyfter fram konventionell strid och kriminell aktivitet som möjliga metoder. Konventionellt krig ses i den amerikanska handboken som rebellernas naturliga sista steg mot maktövertagande. Konventionell strid tas inte alls upp som ett möjligt handlingsalternativ för rebellerna i den franska doktrinen. Fokus läggs där istället helt på gerillakrigföring och terroristmetoder.

Utöver detta liknar dokumenten varandra på många sätt, trots att den amerikanska handboken beskriver rebellrörelser betydligt mer detaljerat än dess franska motsvarighet. De båda dokumentens beskrivning av rebellrörelsernas mål och syften med sin verksamhet – att bryta förtroendet mellan regering och befolkning – är mycket lika.

2.2 Syn på civilbefolkningen

2.2.1 I fransk COIN-doktrin

*”The deployment of ground forces essentially takes place in the heart of the population”.*¹¹⁶

Rekommendationerna i den franska COIN-doktrinen syftar till att lugna ner den militära och politiska situationen i området genom närvaro bland befolkningen och skydda denna mot hot om våld.

*”The desired objective is to remove all justification from the enemy forces by reestablishing a normalcy to the functioning of the country.”*¹¹⁷

Genom att trygga befolkningens säkerhet vill den franska armén att orsaken till dess vikande stöd för regeringen ska försvinna, så att livet ska kunna fortgå normalt i området och rebellerna därmed marginaliseras eller neutraliseras. Befolkningens förtroende för den offentliga administrationen skall återupprättas genom säkerhet och förbättrade livsförutsättningar.

*”Security is restored when the majority of the population has become neutral, or even when this objective is supported by an active minority, which can be a source of intelligence and information.”*¹¹⁸

Folket är för den franska armén inte bara något som ska skyddas eller övertygas om den ena sidans politiska lösningar. Det är dessutom den största källan till underrättelser om fiendens verksamhet och planer.¹¹⁹ För att militären ska kunna bygga ett underrättelsenätverk bland befolkningen, och därigenom kontrollera befolkningen, måste militären kunna garantera befolkningens säkerhet. När befolkningens säkerhet garanteras, kan en aktiv del av befolkningen lämna underrättelser som leder till att rebellernas organisation effektivt kan bekämpas.¹²⁰

Det framställs i den franska COIN-doktrinen som mycket viktigt att PsyOPS-enheter ner till taktisk

¹¹⁶ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d’Emploi des Forces, 2010. s. 18

¹¹⁷ Ibid. s.22

¹¹⁸ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d’Emploi des Forces, 2010. s.23

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ Ibid. s.23

nivå, Public Affairs-enheter och underrättelseenheter samverkar för att positivt påverka folkets opinion. Alla militära enheter har dock ett gemensamt ansvar att förbättra COIN-styrkans rykte under insatsen genom kontakt med lokalbefolkningen. Att förbättra befolkningens livssituation genom att exempelvis bygga ny infrastruktur är ett sätt att vinna folkets stöd, och kan bidra till att vinna dem över till regeringens sida. Media och sociala medier är nycklar för att förmedla den franska militärens budskap.

”Any person witnessing events today can take photos and ensure that they are disseminated (specialized sites, blogs, etc.). Additionally, any soldier can also act as a reporter by conveying current events and messages of the Force.”¹²¹

Det rekommenderas att skaffa grundläggande språkkunskaper även när tolk används. De förband som verkar inom ett insatsområde måste ha en god kunskap om den lokala kulturen och respektera denna. Om detta inte görs, riskerar de operationer som genomförs att nå sämre resultat.¹²² Utöver detta påminns läsaren om vikten av att inte alienera civilbefolkningen. Att uppträda hotfullt, att tala med civila utan att ta av sig solglasögonen och ett överdrivet patrullerande riskerar att göra detta.¹²³ Därför rekommenderas att soldaterna patrullerar med basker påtagan istället för hjälm, att vapen bärs pekandes neråt och att soldaterna betar sig “hövligt”.¹²⁴ Trots detta ger den franska COIN-doktrinen möjligheter att exempelvis tömma hela områden på civila när så anses nödvändigt och särskilt under strider i urban miljö. Detta anser man ha stöd i internationell rätt, eftersom evakueringarna vidtas för att skydda befolkningen från striderna.¹²⁵

”Where possible, the entire population should be evacuated: women and children should be gathered at pre-arranged sites under the responsibility of international or local authorities and adult males should be systematically interrogated by specialized teams.”¹²⁶

¹²¹ Ibid. s.18

¹²² Ibid. s.16

¹²³ Ibid. s.19

¹²⁴ Ibid. s.19

¹²⁵ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d’Emploi des Forces, 2010. s.45

¹²⁶ Ibid. s.44

Doktrinen öppnar också upp för en rad andra tvångsåtgärder riktade mot civilbefolkningen, förutsatt att de gällande insatsreglerna tillåter dessa. Dessa tvångsåtgärder innefattar bland annat utgångsförbud, husarrester, vägspärrar, övervakning och genomsökande av fastigheter. Obligatoriska ID-kontroller kan också användas som ett sätt att begränsa rebellers rörelsefrihet bland befolkningen.¹²⁷

2.2.2 I amerikansk COIN-doktrin

Även i den amerikanska COIN-doktrinen intar befolkningen en nyckelroll. Befolkningens stöd är målet med att överhuvudtaget bedriva counterinsurgency, slås det fast redan i inledningen.

“At its heart, a counterinsurgency is an armed struggle for the support of the population. This support can be achieved or lost through information engagement, strong representative government, access to goods and services, fear, or violence.”¹²⁸

Att segra kräver att man löser de underliggande problem som gör att befolkningen inte är tillfredsställd eller lojal mot den rådande samhällsordningen. Detta kan bland annat ställa krav på jordreformer, omfördelning av politiskt inflytande, arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att minska arbetslösheten.¹²⁹ Både rebellerna och regeringssidan är beroende av befolkningen för att uppnå framgång. För att nå vinna befolkningen måste amerikanska militära förband förstå den lokala kulturen och de kulturella skillnader som kan finnas mellan olika etniska och religiösa grupper.¹³⁰ Rebeller försöker å sin sida vända grupper i samhället mot varandra för att skapa osäkerhet och vinna stöd för den politiska förändring som de vill uppnå.¹³¹

Nyckeln till att bekämpa uppror är därför för den amerikanska försvarsmakten att ge värdlandets civilbefolkning säkerhet. Civilbefolkningen är dock inte en homogen grupp, utan består av flera olika undergrupper. De faktorer som lyfts fram som styrande för upprorets natur är politiska, militära, ekonomiska, sociala variabler, information, infrastruktur, fysisk omgivning och tid.

¹²⁷ Ibid. s.48

¹²⁸ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. s. ix

¹²⁹ Ibid. s. ix

¹³⁰ Ibid. 1-3

¹³¹ Ibid. 1-4

Tillsammans med en rad andra faktorer gör detta COIN-insatser mycket komplexa. Detta är, enligt handboken, inte bara något som måste analyseras och tas hänsyn till på politisk nivå utan också på taktisk.

”Even, a tactical unit will use the operational variables as a way to define their operational environment, which often corresponds to their area of interest (AI).”¹³²

Att vara amerikansk taktisk befälhavare under en pågående COIN-operation innebär inte bara att lösa militära uppgifter utan även att kartlägga hela det lokala samhällets uppbyggnad, struktur och utveckling. Detta kan vara oerhört komplext, och i FM 3-24.2 exemplifieras detta med att en enskild amerikansk brigad i Irak behövt hantera både shia- och sunnimuslimska befolknings- och rebellgrupper, den lokala polisen och militären samt fristående milisgrupper.

Tidsfaktorn är utmärkande bland operationsvariablerna. Rebellgrupper har mycket långsiktiga mål, exempelvis att flera år framåt kunna ta makten. COIN-styrkor har av förklarliga skäl betydligt kortare tidsaspekter att förhålla sig till, där ett år är en mycket lång tid.¹³³

FM 3-24.2 rekommenderar därför en taktisk kartläggning av befolkningen i operationsområdet för att bättre kunna hantera denna på lång sikt. Stor vikt läggs vid att kartlägga etniska och kulturella folkgrupper och att identifiera gränser mellan dessa, men också vid att förstå den lokala kulturen och vilka sociala hierarkier och mönster som påverkar livet i området. FM 3-24.2 innehåller en diger lista med kunskap som COIN-förbandet bör ha om operationsområdet, framförallt vad gäller kulturella frågor men även om till exempel ekonomi, teknik och det lokala juridiska systemet. Likt den franska COIN-doktrinen rekommenderar FM 3-24.2 att viss språkkunskap skaffas inför insatsen.¹³⁴ Så kallade HUMINT-team¹³⁵ ansvarar för att inhämta underrättelser från befolkningen för att på så sätt få information om rebellerna.

I det amerikanska reglementet betonas att befolkningen är sårbar, inte bara för rebellernas våld, utan också för subversion och rebellernas inflytande. Rebeller drar nytta av folkets missnöje med det rådande politiska systemet för att vinna stöd för sin sak.¹³⁶ Om rebellerna lyckas vinna över

¹³² U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 1-3

¹³³ Ibid. 1-6

¹³⁴ Ibid. 1-20

¹³⁵ HUMINT betyder Human Intelligence, och innebär underrättelser som inhämtas från befolkningen

¹³⁶ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 1-16

befolkningens företrädare – detta kan göras genom rekrytering, våld, hot eller övertalning – så ökar möjligheterna för rebellerna att vinna befolkningens stöd.¹³⁷ Därför måste regeringstroga trupper hjälpas av amerikanska trupper att vinna befolkningens lojalitet.

En typ av operationer som kan genomföras är ”*Populace and resource control operations*”, som syftar till att etablera lag och ordning inom ett visst område. Detta ska helst inte utföras av amerikansk militär, men amerikanska förband kan behöva understödja värdnationen i skapandet av lag och ordning och kontroll över befolkningen. Detta inkluderar registrering av befolkning, införande av in- och utreselagar, övervakning av terräng och människor, registrering av vapen och fordon, begränsningar i rörelsefrihet för befolkningen och så vidare.¹³⁸ De dagliga sysslorna under denna typ av insatser kan bestå i att bemanna vägspärrar, blockera vägar och att genomsöka fastigheter. Belöning för samarbete med ordningsmakten kan delas ut både kollektivt och individuellt för att uppmuntra befolkningen. Som en del av dessa operationer kan även befolkning omplaceras, men detta ska ske under ledning av värdnationen och dess väpnade styrkor.¹³⁹ Detta är också något som i det längsta skall undvikas, eftersom det är förbjudet enligt internationell lag såvida det inte finns ett tydligt militärt motiv av att göra detta.¹⁴⁰ Civila myndigheter kan också göra geografiska områden till ”restricted zones” - det vill säga flytta den civila befolkningen och därefter behandla området som fiendligt territorium. Fördelarna med detta är att det stör ut rebellernas underrättelseinhämtning och kan skada deras organisation, samtidigt som den regeringstroga befolkningen kan påverka den övriga omplacerade befolkningen i regeringsvänlig riktning.¹⁴¹

2.2.3 Skillnader och likheter

Både den franska doktrinen och den amerikanska handboken beskriver, precis som Galula, befolkningen och dess stöd som målet med COIN-insatser. Genom att eliminera de underliggande

¹³⁷ Ibid. 1-17

¹³⁸ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 3-26

¹³⁹ Ibid. 3-27

¹⁴⁰ Ibid. 3-27

¹⁴¹ Ibid. 3.13 f.

orsakerna till upproret vill båda arméerna normalisera situationen och återge befolkningen förtroendet för det rådande politiska systemet. Nyckeln till att utplåna rebellrörelserna är inte primärt att bekämpa deras väpnade delar, utan att garantera befolkningens fysiska säkerhet. De båda ländernas syn på befolkningens stöd, som båda länderna menar är avgörande för insatsernas framgång, liknar varandra. Likaså menar både USA och Frankrike, i enlighet med Galula, att man behöver hjälp av en aktiv minoritet av folket för att nå framgång, särskilt när det gäller insamling av underrättelser.

De metoder som länderna är beredda att vidta mot befolkningen skiljer sig dock åt. Den amerikanska manualen förespråkar kontroll av människor och resurser för att skilja ut rebellerna från den passiva befolkningen. Detta sker genom registrering av individer, kontroll över infrastruktur och genomsökande av fastigheter. De amerikanska styrkorna ska dock helst inte själva utöva denna kontroll över befolkningen, utan råds att endast understödja värdnationens styrkor i detta. Det amerikanska reglementet menar också att evakuering och omplacering av befolkning kan ske, men menar att detta är förbjudet om det inte finns tydlig militär nödvändighet i att göra det. De franska arméförbanden rekommenderas däremot i sin doktrin att genomföra alla dessa tvångsåtgärder, förutsatt att de är explicit tillåtna enligt insatsreglerna, för att lämna över ansvaret till lokala säkerhetsstyrkor först när situationen har normaliserats. Att helt tömma områden på civila ses inte som något problem i fransk COIN-doktrin, utan snarare som en lämplig åtgärd vid offensiva operationer. Att det skulle vara förbjudet att evakuera eller omplacera civilbefolkningen nämns inte alls, men det är möjligt att det amerikanska reglementet och den franska doktrinen här inte behandlar samma typ av omplacering. Den idé som förs fram i det amerikanska reglementet, att regeringstroagna delar av befolkningen ska kunna påverka den neutrala delen av befolkningen vid omplaceringar, kan antyda att det rör sig om mer permanenta lösningar än de franska. I det franska reglementet tycks evakueringar vara tillfälliga lösningar för att ge ökad offensiv handlingsfrihet under militära operationer.

Den franska doktrinen lägger mer emphasis vid PR-, PSYOPS och mediainsatser och uttrycker tydligt att ett hövligt beteende mot lokalbefolkningen är viktigt. Kulturell och språklig förståelse är också

viktigt i den franska doktrinen. Även i den amerikanska handboken anses detta leda till framgång, men där förespråkas dessutom en kartläggning och operationsområdets struktur i andra avseenden, till exempel ekonomi och etnicitet. Det lokala samhällets struktur, utöver kulturen och språket, tas dock inte upp i den franska doktrinen, detta trots att doktrinen gäller upp till brigads nivå. Den amerikanska handboken lägger alltså explicit ett större ansvar för analys av det lokala samhället på taktisk nivå.

2.3 Syn på demokratiprocesser och militärens politiska roll

2.3.1 I fransk COIN-doktrin

Att bekämpa rebeller skiljer sig från andra militära uppgifter, menar den franska armén. Inte minst eftersom kampen förs inom flera arenor. Det är inte bara en fråga om att militärt slå rebellerna, utan även om att föra fram politiska lösningar och att vinna befolkningens stöd för den stat som den franska armén stödjer. Insatsernas karaktär om omfattning avgörs inte bara av motståndarens militära styrka och aktivitet, utan också av andra komplexa faktorer.

”The level of engagement in this type of struggle depends upon the national or international political option chosen, upon the balance of forces on the ground and the attitude of the population.”¹⁴²

Att nå framgång i COIN mäts inte främst i militära termer, utan i politiska. Det är en politisk fråga som måste hanteras av militären, eftersom den militära insatsen till sin natur är politisk – den syftar till att vinna befolkningens lojalitet och stöd för den etablerade politiska ordningen genom att med militära medel skapa den säkerhet som behövs. Den politiska effekten nås genom att verka bland befolkningen.

“The conduct of COIN must first produce a primarily political result: the security of the theater by action among the population.”¹⁴³

¹⁴² Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d’Emploi des Forces, 2010. s.9

¹⁴³ Ibid. s.22

Som tidigare har nämnts är alltså nyckeln till denna politiska framgång befolkningen. För att vinna folkets politiska stöd måste säkerhetsläget normaliseras¹⁴⁴, vilket för oss tillbaka till tidigare resonemang under rubriken ”Syn på civilbefolkningen”.

Den franska COIN-doktrinen nämner utöver detta tämligen lite om politisk verksamhet från militärens sida. Det finns dock ett antal politiskt influerade områden som militären ska hantera. Ett av dem är att bemöta och förhindra spridning av rebellpropaganda.¹⁴⁵

2.3.2 I amerikansk COIN-doktrin

USA genomför i regel två typer av insatser för att bekämpa uppror. Båda innefattar i någon grad politiskt arbete för att lösa de underliggande problem som gett grogrund för upproret. Detta kallas i FM 3-24.2 för ”*Foreign Internal Defense*”, förkortat FID, eller ”*Internal Defence and Development*”, förkortat IDAD.¹⁴⁶ Dessa två strategier skiljer sig åt på några punkter. FID är renodlade COIN-insatser, där uppror bekämpas. I FID försöker man dock inte bara utplåna rebellgrupperna, man försöker även bekämpa upprorets rötter. Vad som enligt FM 3-24.2 kan orsaka ett uppror har tidigare behandlats i uppsatsen. Vanliga insatser i FID-operationer är bekämpning av gerilla, insatser för att begränsa uppror samt träning av värdnationens väpnade styrkor.

IDAD-insatser är mer genomgripande, med uppbyggandet av landet som helhet i fokus. I detta ingår säkerhetsbyggande åtgärder förvisso som en del, men det krävs även insatser för att bygga upp landets ekonomi för att långsiktigt stabilisera staten. IDAD-insatser är alltså långt mer komplexa än FID-insatser, eftersom målen inte bara är militära.

*”IDAD is not only a single master plan, it is a compilation of all internal defense and development plans at the strategic, operational, and tactical level that a nation possesses.”*¹⁴⁷

¹⁴⁴ Ibid. s.22

¹⁴⁵ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d'Emploi des Forces, 2010. s.22

¹⁴⁶ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 3-1

¹⁴⁷ Ibid. 3-2

För att komplexa insatser skall kunna fungera är det enligt FM 3-24.2 mycket viktigt att befälhavare på brigad-, bataljon- och kompaninivå direkt samverkar och samordnar sina operationer med andra berörda organisationer. Detta kan vara andra länders försvarsmakter, ordningsmakten eller civila organisationer. Detta kan göra att USA öppet blandar militära och civila resurser. Ett förband ur armén kan således sättas ihop med en enhet ur USAID¹⁴⁸ för att uppnå större effekt i operationsområdet. Enheter sammansatta på detta sätt kallas ”interagency teams”.¹⁴⁹

Att vara militär befälhavare kan också innebära att hantera lokalpolitik, enligt FM 3-24.2.¹⁵⁰

Eftersom uppror och upprorsbekämpning är en kamp om politiskt inflytande, blir den politiska aspekten av en COIN-insats mycket viktig. Den politiska miljön ska i det amerikanska synsättet inte enbart förstås som ett system av formell makt som innehas av officiella befattningshavare, utan inkluderar också klanstrukturer och etniska grupperingar.¹⁵¹

*“Long-term success in COIN is ultimately based on political efforts; all counterinsurgents must focus on the political impact of their actions. Therefore, tactical leaders may be expected to broker local political solutions.”*¹⁵²

Militära ledare ner på plutonchefs nivå har därför ett ansvar att påverka befolkningens syn på insatsen och det rådande politiska systemet i positiv riktning. Genom att stödja värdnationen och dess väpnade styrkor och vara lojal mot dessa stärker militären det folkliga förtroendet för denna och ger den legitimitet.¹⁵³

Den amerikanska militärens uppgift är att skapa fysisk säkerhet i området, men för att upprорот ska besegras krävs politiska lösningar på de politiska problem som landet lider av. Dessa kan exempelvis innefatta despotiskt styre, behov av jordreformer och arbetslöshet. För att klara detta behöver militären hjälp av andra myndigheter.¹⁵⁴ Militära befälhavare behöver kunna förstå och

¹⁴⁸ United States Agency for International Development, ett amerikanskt statligt biståndsorgan.

¹⁴⁹ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 3-5 f.

¹⁵⁰ Ibid. 1-3

¹⁵¹ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 1-3

¹⁵² Ibid. 1-3

¹⁵³ Ibid. 1-4

¹⁵⁴ Ibid. ix

delta i arbetet med allt detta.¹⁵⁵ I frånvaron av civila myndigheter och effektivt politiskt styre kan också militära befälhavare i praktiken behöva agera som politiskt styrande.

”In the absence of HN civil government, military forces will have to fulfill this role until HN, UN, or other US Government agencies assume these responsibilities.”¹⁵⁶

De militära uppgifterna kan alltså, slås det fast i reglementets inledning, kompletteras med andra uppgifter, beroende på situationen:

”These can include anything from a combined cordon and search operation with Host Nation security forces, to a medical operation to inoculate a hamlet’s children against disease, to a road project to connect a village to the highway, to a loudspeaker broadcast to inform a village about a recent council meeting.”¹⁵⁷

Det framhålls också som viktigt att militären genom sina insatser inte bör skada de ekonomiska förutsättningarna för befolkningen, eftersom detta kan göra befolkningen mindre vänligt inställd till den militära insatsen och eftersom det hämmar ekonomisk utveckling.

2.3.3 Skillnader och likheter

Galula beskriver drivande och verkställande av politiska och demokratiska processer som en av de absolut viktigaste delarna av COIN, och att de militära insatserna ska vara underordnade civilt styre. Varken USA eller Frankrike tar upp detta i någon större utsträckning i COIN-dokumentet. I det amerikanska reglementet beskrivs dock hur USA på högre nivå försöker hantera den politiska situationen i värdnationen, genom de två strategierna FID och IDAD. Den amerikanska militärens doktrin öppnar också för att taktiska befälhavare kan behöva medverka i den lokala politiken, men utöver detta tycks de politiska och demokratiska lösningarna i operationsområdena ligga över den militära nivån. Det är svårt att utifrån USA:s COIN-reglemente avgöra i vilken utsträckning IDAD liknar de lösningar som Galula föreslår, men det är tydligt att IDAD är ett sätt att försöka lösa några

¹⁵⁵ Ibid. ix

¹⁵⁶ Ibid. 7-1

¹⁵⁷ Ibid. ix

av de inrikespolitiska problem som värdnationen möter. Att USA helt öppet vill blanda militära och civila insatser, exempelvis offensiva militära operationer och bistånd, är också ett exempel på detta. Istället för att vara en aktiv initiativtagare till politiska lösningar, tar militären i de båda ländernas COIN-doktriner en passiv och säkerhetsskapande roll som förvisso möjliggör politisk förändring men inte driver densamma. Inte heller någon civil politisk styrning av förband på taktisk nivå nämns, vilket torde innebära att taktiska och operativa enheter enligt båda doktrinerna styrs militärt och inte civilt. Detta motsäger förvisso inte direkt Galulas teori, men det innebär att militärens politiska roll tonas ned avsevärt jämfört med hur Galula beskriver denna. Det nämns inte i någon av doktrinerna hur militären ska samverka med civila myndigheter för att uppnå politiska resultat, bortsett från amerikanska "interagency operations". I avsnittet om COIN-taktik kommer de amerikanska taktiska prioriteringarna, "*lines of effort*", att tas upp. I dessa ingår politiska lösningar till stor del.

2.4 Syn på värdnationens väpnade styrkor

2.4.1 I fransk COIN-doktrin

Den franska armén skall främst användas till militära operationer, men kan också vara den lokala ordningsmakten behjälplig i att återställa eller upprätthålla ordningen. Därtill kommer det generella uppdraget att utbilda och understödja värdnationens väpnade styrkor.¹⁵⁸ Det är därför önskvärt att bara understödja och hjälpa värdnationens styrkor.¹⁵⁹ Inledningsvis kan en fransk styrka avdelas för att träna lokala säkerhetsstyrkor, men i takt med att dessa blir mer erfarna ska de själva överta ansvaret för att planera och leda militära operationer.¹⁶⁰ Detta medför dock viss problematik, både vad gäller kulturella och politiska skillnader mellan den franska militären och värdnationens styrkor och särintressen såsom stamtillhörighet inom de väpnade styrkorna. Dessa problem måste enligt doktrinen åtgärdas i ett tidigt stadium.¹⁶¹ För att säkerställa att de lokala väpnade styrkorna leds på ett rimligt sätt förespråkar doktrinen att franska officerare av jämbördig grad ska vara rådgivare åt värdnationens officerare, både under träning och skarpa uppdrag. Militärt måste dock de franska rådgivarna vara pragmatiska och får inte uppträda som de inhemska officerarnas överordnade. Endast i ”exceptionella fall” får franska officerare ta befälet över lokala säkerhetsstyrkor.¹⁶² Till skillnad från den amerikanska doktrinen, som det tidigare har nämnts slår fast att vålds- och tvångsåtgärder mot civilbefolkningen bör utföras av värdnationens säkerhetsstyrkor, förespråkar den franska doktrinen en lösning där franska styrkor kan utföra dessa åtgärder tills dess att säkerhetssituationen har normaliserats – när detta har skett kan ansvaret överlämnas till lokala styrkor.¹⁶³

¹⁵⁸ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d’Emploi des Forces, 2010. s.49

¹⁵⁹ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d’Emploi des Forces, 2010. s.48 f.

¹⁶⁰ Ibid. s.48 f.

¹⁶¹ Ibid s.48

¹⁶² Ibid. s.49

¹⁶³ Ibid. s.48

2.4.2 I amerikansk COIN-doktrin

”Soldiers and Marines may function as part of a multinational force. In COIN operations, US forces usually operate with the Host Nation security forces. Each multinational participant provides capabilities and strengths that US forces may not have. Other countries’ military forces bring different cultural backgrounds, historical experiences, languages and other capabilities that can be particularly valuable to COIN efforts.”¹⁶⁴

USA försöker, precis som Frankrike, generellt att arbeta tillsammans med värdnationens väpnade styrkor för att skapa säkerhet inom operationsområdet. I FM 3-24.2 ägnas ett helt kapitel åt stöd till värdnationens väpnade styrkor. Att skapa effektiva säkerhetsstyrkor inom värdnationen sägs vara en ”nyckel” till framgång.¹⁶⁵ Värdnationens väpnade styrkor är, enligt det amerikanska reglementet, ”mycket bättre” lämpade att bekämpa uppror inom landet än amerikanska styrkor, eftersom deras kulturella förståelse är större.¹⁶⁶ I militära operationer som utförs av amerikanska förband ska värdnationens förband inkluderas i planeringsprocessen och helst även i genomförandet. Erfarna lokala säkerhetsstyrkor kan rentav leda operationer som amerikanska förband deltar i.¹⁶⁷ Det amerikanska reglementet varnar dock för att många värdnationers väpnade styrkor kan ha stora problem såsom nepotism, förnekande av misslyckanden, korruption och illojalitet. Maktmissbruk inom militären kan också ofta vara en orsak till folkets missnöje med det politiska systemet. Detta är problem som den amerikanska militären måste medverka till att lösa.¹⁶⁸ För att påverka värdnationens militära styrkor föreslås att amerikanska officerare agerar som rådgivare åt sina kollegor och att USA ska delta i utnämningsprocessen av värdnationens militära ledare.¹⁶⁹ Reglementet varnar dock för överdriven inblandning, då detta kan uppfattas som att värdnationens regering saknar egen vilja och agerar som USA:s lydstat. Detta gör att de lokala styrkorna blir

¹⁶⁴ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 3-4

¹⁶⁵ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 8-1

¹⁶⁶ Ibid. 8-1

¹⁶⁷ Ibid. 8-1 f.

¹⁶⁸ Ibid. 8-3

¹⁶⁹ Ibid. 8-3

mindre lämpade att själva axla ansvaret när den amerikanska militären lämnar landet.¹⁷⁰ För att uppnå en bra klimat mellan amerikanska och inhemska förband måste dessa istället vara jämställda och ”*leva, äta, sova, umgås, planera och strida*” sida vid sida.¹⁷¹

För att öka tilliten mellan amerikanska förband och värdnationens förband vill amerikanerna använda sig av så kallade ”*partner units*”, det vill säga militära förband som regelbundet samarbetar med varandra. För att underlätta detta ska förbanden tränas i samverkan innan insatsen påbörjas. Man vill också använda särskilda ”*advisor units*” som helt ägnar sig åt att mentorera värdnationens förband.¹⁷²

Utöver polisstyrkor och militära förband lyfts också paramilitära förband fram som ett komplement i COIN-insatser. Paramilitära förband kan organiseras, utrustas och avlönas på taktisk och operativ beslutsnivå för att minska trycket på polis och militär. De får dock inte utföra offensiva operationer och måste övervakas noga. På sikt kan de paramilitära förbanden uppgå i värdnationens polisstyrka.¹⁷³

Den amerikanska militären vill enligt reglementet bygga långsiktigt stabila väpnade styrkor i värdnationen. För detta krävs till exempel träningsanläggningar och utbildning av officerare, underofficerare och soldater. USA ser det också som sitt ansvar att utrusta de lokala säkerhetsstyrkorna materiellt.¹⁷⁴ På sikt ska den amerikanska insatsen för att bygga upp värdnationens väpnade styrkor leda till att dessa gradvis kan ta över ansvaret för säkerheten inom sitt eget land. Att kortsiktigt använda värdnationens förband i strid innan de är redo för detta anses dock vara oansvarigt, eftersom det bara kommer att leda till taktiska förluster och sänkt moral.¹⁷⁵

Att stödja värdnationens väpnade styrkor återkommer som en ”*line of effort*” i det amerikanska reglementet. Detta behandlas i avsnittet om COIN-taktik.

¹⁷⁰ Ibid. 8-4

¹⁷¹ Ibid. 8-5

¹⁷² U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 8-6

¹⁷³ Ibid. 8-12

¹⁷⁴ Ibid. 8-16 ff.

¹⁷⁵ Ibid. 8-23

2.4.3 Skillnader och likheter

Franska förband och franska officerare kan användas som lärare och mentorer åt värdnationens inhemska förband. Detta ses som en viktig och prioriterad uppgift i den franska doktrinen. De styrkor som tränas och utbildas av den franska armén ska sedan gradvis övergå till att själva planera och leda militära operationer, med understöd av den franska militären. Även i det amerikanska reglementet är detta viktigt, och ägnas stort utrymme. Båda dokumenten identifierar möjliga kulturella, organisatoriska och politiska problem i relationen mellan de egna militära förbanden och värdnationens förband, och menar att detta är någon som den egna militären måste hantera. I båda dokumenten är den egna statens förband i någon mån ansvariga för att utbilda, utrusta och mentorera värdnationens förband, och för att bygga upp dessa på ett sådant sätt att de på sikt helt kan överta säkerhetsansvaret.

En stor skillnad mellan dokumenten är att amerikanska förband föreslås ha särskilt utbyte med ”partner units” ur värdnationens väpnade styrkor. Detta nämns inte alls i den franska doktrinen, även om det där också betonas att samverkan med värdnationens militär är viktigt. Det amerikanska reglementet tar också upp bildandet av paramilitära grupper som kan användas för defensiva uppgifter och som på sikt kan uppgå i polisstyrkorna. Någon liknande fransk idé kommer inte fram i den franska doktrinen.

2.5 COIN-taktik

2.5.1 I fransk COIN-doktrin

Ett begrepp som ständigt återkommer i den franska COIN-doktrinen är *”the oil spot principle”*.

Den är en teori som bygger på att upprätta säkra zoner där rebeller inte kan verka fritt, och steg för steg utvidga detta. Teorin formulerades ursprungligen för de franska kolonialkrigen av den franske generalen och imperiebyggaren Hubert Lyautel och har varit betydelsefull särskilt i det franskspråkiga Nordafrika, men också i Sydvietnam. Historiskt har teorin inneburit att befolkning har kunnat flyttas från osäkra områden till säkra områden för att neka rebellerna kontroll över befolkningen. Att det idag skulle röra sig om permanenta förflyttningar framgår dock inte. Tanken

är att ”oljefläcken” successivt skall utökas och läget inom de säkra områdena skall normaliseras. På så sätt trängs rebellerna steg för steg undan, och hamnar under konstant press på grund av bristande åtkomst till attraktiva områden och bristande stöd hos befolkningen. Rebellerna kan inte heller påverka befolkningen eftersom de inte kan infiltrera ”oljefläcken”. I den säkra zonens utkanter finns det som fransmännen kallar ”Quadrillage”, ett yttre nät av utposter som knyts ihop av infrastruktur och där livet, trots en stark militär närvaro och viss närvaro av rebeller, ska kunna fortgå. Den militära närvaron gör att området blir säkrare och sätter press på rebellerna, som inte längre kan verka fritt. Som följd av detta drar utposterna till sig motståndarens uppmärksamhet och blir naturliga mål för motståndaren. Detta gör att motståndaren kraftsamlar mot utposterna och därmed enklare kan nedkämpas av militären.¹⁷⁶ På detta sätt börjar alltså rebellerna uppträda mer som reguljära förband när de attackerar utposterna och får därmed sin handlingsfrihet begränsad.

”The presence of a network of outposts will hinder insurgent activity in the protected area and will prevent the growth of the insurgency. This long term presence also contributes to the acquisition of extensive knowledge of the terrain like the inhabitants have, and to the control of the environment.”¹⁷⁷

Etablerandet av utposter eller små militära baser skall helst kombineras med att rebellerna pressas militärt. Detta är, framhäver doktrinen, en offensiv inriktning. Genom att rebellerna attackeras i områden där de tidigare upplevt sig vara säkra, tvingas de till ständiga förflyttningar. Rebellernas rörlighet nedgår då avsevärt. Offensiva operationer mot rebellerna skall vara kraftfulla, men framförallt överraskande.

”Indeed, if surprise is an important factor for success in classic operations, it is virtually the only factor in COIN.”¹⁷⁸

Precis som många andra länder använder sig Frankrike i mycket stor utsträckning av patrullering. Den franska armén använder två olika typer av patruller i COIN-operationer: Spaningspatrullering

¹⁷⁶ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d’Emploi des Forces, 2010. s.31

¹⁷⁷ Ibid. s.31

¹⁷⁸ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d’Emploi des Forces, 2010. s.32

och patrullering i närområdet. Spaningspatrulleringen syftar till att inhämta underrättelser från avlägsna byar om områden och upprätthålla kontakt med befolkningen där. Patrulleringen i närområdet syftar till att markera närvaro och upprätthålla säkerheten bland befolkningen. Extra viktigt för fransmännen är att patrulleringen aldrig får bli rutinmässig, den måste vara oförutsägbart för att rebellerna inte ska kunna vidta åtgärder. För att begränsa rebellernas handlingsfrihet kan militära befälhavare även införa utgångsförbud under längre eller kortare tid inom sitt område. Detta kan göras av alla militära befäl som är huvudansvariga för ett geografiskt område. De som överträder utgångsförbudet grips och undersöks.¹⁷⁹ Andra metoder som används är att ringa in ett helt område för att därefter genomsöka det. Detta kan göras både i områden som militären redan kontrollerar och i områden som för tillfället ligger utom militär kontroll. Det öppnas även upp för att befolkningen under sådana operationer kan evakueras. Uppgiften ”*harass*” finns också med som rekommendation. Detta kan närmast översättas till den svenska uppgiften ”*störa*”. Störandet kan genomföras genom överfall, eldöverfall, eller helt enkelt genom att demonstrera militär närvaro enligt vad som har beskrivits tidigare. Rebellerna ska sättas under konstant press under dessa offensiva operationer.

*”No insurgent group, no matter how small it may be, should be ignored”*¹⁸⁰.

Franska offensiva operationer i COIN syftar till att förhindra rebellernas verksamhet. Detta kan göras på en rad olika sätt, men dessa är i någon mån likartade. Standardförfarandet är att ett område stängs av för att förhindra att rebeller tar sig ut ur området och undslipper militären. Detta bygger på att operationerna är överraskande, vilket tidigare nämnts som *den enda* viktiga framgångsfaktorn i COIN enligt fransk doktrin. När ett område stängts av kan andra operationer vidtas, som genomsökning, rensning eller tidigare nämnd störning.¹⁸¹ De enda fordon som alltid tillåts röra sig fritt inom ett avstängt område är Röda Korsets/Röda Halvmånens fordon. I övrigt kan invånarnas rörelsefrihet begränsas i mycket stor utsträckning.¹⁸²

¹⁷⁹ Ibid. s.33 f.

¹⁸⁰ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d’Emploi des Forces, 2010. s.43

¹⁸¹ Ibid. s.35 ff.

¹⁸² Ibid. s.38

Offensiva operationer i urban miljö ges särskilt utrymme i doktrinen. De urbana operationerna sammanfattas i fem steg. Först pressas rebellerna från flera håll för att röra sig mot sina flyktvägar. Därefter stängs området av – vägspärrar upprättas och utgångsförbud införs. Framgången ”exploateras” sedan genom att rebeller fångas in eller nedkämpas. Under exploateringsfasen kan egna initiativ tas ned på gruppnivå och vikten av kreativitet betonas. De underrättelser som sedan framkommer genom förhör med fångar och samtal med lokalbefolkning resulterar i ett genomsökande av området där resterande rebeller arresteras och vapengömmor och materiel tillhörande rebellerna förstörs. Slutligen drar sig förbandet ur området för att undvika att bli bundet i strid.¹⁸³ I samband med offensiva operationer av denna typ öppnar doktrinen även upp för evakuering av hela områden. Hela befolkningen flyttas då i samarbete med lokala myndigheter och hela den manliga evakuerade befolkningen ska dessutom förhöras. Doktrinen betonar också att offensiva handlingar såsom förstörande av civila hus må utföras, förutsatt att handlingen kan motiveras ut taktisk synpunkt.

”The destruction of civilian buildings is acceptable as long as such buildings have become military targets, that is to say, they contribute to the enemy’s war effort and their destruction amounts to a clear military advantage and has tactical merit.”¹⁸⁴

Doktrinen slår dock fast att vissa byggnader, inte specificerat vilka, inte får bekämpas även om de utgör legitima militära mål.

2.5.2 I amerikansk COIN-doktrin

De amerikanska väpnade styrkorna kan huvudsakligen genomföra tre typer av COIN-operationer:

- Offensiva operationer är operationer som syftar till att besegra eller nedkämpa rebeller, frånta rebellerna viktig terräng eller frånta rebellerna viktiga resurser.
- Defensiva operationer å sin sida syftar till att försvara terräng, egna styrkor, viktig infrastruktur och befolkning mot fientligt inflytande och fientligt våld. Detta innefattar att

¹⁸³ Ibid. s.44

¹⁸⁴ Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d’Emploi des Forces, 2010. s.45

slå ner fientliga anfall och i samband med detta nedkämpa så många fiender som möjligt.

- Stabiliserande operationer rör sig i gränslandet mellan militär och civil verksamhet och syftar till att etablera en fungerande administration eller delta i återuppbyggnad av samhället, exempelvis genom att uppföra infrastruktur eller ge humanitärt bistånd.

För att alla operationer och uppgifter ska sträva mot insatsens övergripande mål kan en operation ha så kallade "*lines of effort*". Detta kan närmast liknas vid ett syfte. Det finns sju olika "*lines of effort*" som befälhavare kan nyttja i COIN-operationer, men de kan också modularas. En befälhavare kan välja att inte använda dem, en annan kan dela upp dem, en tredje kan använda flera stycken. "*Lines of effort*" används för att tydligt ange vilken prioriteringsordning som verksamheten har, vad verksamheten ska ge för resultat samt att inrikta alla uppgifter mot detta. De sju olika "*lines of effort*" som anges i FM 3-24.2 är:

- Upprätta civil säkerhet.
- Stödja värdnationens väpnade styrkor.
- Stödja den offentliga administrationen.
- Etablera civil kontroll.
- Återställa viktiga samhällsfunktioner.
- Stödja utveckling av ekonomi och infrastruktur.
- Genomföra informationsinsatser.

Tanken är att COIN-förbandet med dessa "*lines of effort*" ska kunna producera en mer långsiktig planering, som både hanterar dagliga bekymmer som sophämtning och mer akuta problem som rebellbekämpning. "*Lines of effort*" illustreras med en panel med reglage som kan ändras under insatsens tid. Kort sagt utgör "*lines of effort*" en taktisk prioriteringsordning mellan olika syften och mål som tillsammans kan leda till en stabilisering av situationen och försvagning av upproret.¹⁸⁵

Reglementet gör skillnad på COIN-operationer i urban och glesbebyggd terräng. Städernas befolkningstillväxt ses som en anledning till att rebeller i större utsträckning föredrar att genomföra uppror i urbana miljöer istället för att, som tidigare rebeller och gerillor ofta gjort, sökt sig ut i glesbebyggda områden. I urban terräng ökar behovet för COIN-förband att samarbeta och samverka

¹⁸⁵ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 3.7 ff

med den lokala polisen, och det är enligt FM 3-24.2 önskvärt att dra tillbaka den militära styrkan ur striden så fort ordningsmakten kan klara sig själv.¹⁸⁶ Risken för vådabekämpning ökar i urban terräng, då denna är mer tätbefolkad. Detta skiljer den urbana terrängen från glesbebyggd terräng. I glesbebyggd terräng finns större möjligheter att utnyttja militärens fulla styrka. I glesbebyggda områden lever rebeller ofta i läger, gärna i svåråtkomlig terräng. Rebellerna föredrar att om möjligt verka från sina egna hem och hembyar, men upprättar i regel nya läger om de drivs bort från dessa. FM 3-24.2 rekommenderar konkreta åtgärder för att bekämpa uppror i urban respektive glesbebyggd terräng, och åtgärderna följer modellen med *"lines of effort"*.

Slutligen tar FM 3-24.2 upp gränsområden, det vill säga statens geografiska utkanter, där rebeller för in förnödenheter, vapen och ammunition. Rebeller kan också etablera sig nära gränser eller över gränserna för att underlätta för underhåll och stöd utifrån. Under gränsoperationer kan den militära styrkan i större utsträckning använda sig av eldöverfall för att hindra rebellernas underhåll och förstärkningar.

I FM 3-24.2 lyfts det fram hur COIN-operationer förändrar militära förbands uppgifter. Soldater och förband kan helt byta uppgift beroende på vilka behov som finns.¹⁸⁷ De ställer också krav på anpassning av den rådande militära organisationen. För att avgöra hur personalen skall fördelas inom operationsområdet görs en *"troops-to-tasks analysis"*. I denna analyseras och listas hur många plutoner som behövs till varje uppgift (t.ex. *"conduct route safety"*) inom respektive operationsområde. Trupper kan sedan fördelas mellan operationsområden och uppgifter i enlighet med analysen. På så sätt skall truppfördelningen bli mer ändamålsenlig inom insatsområdet.

FM 3-24.2 lyfter fram ett antal olika funktioner inom de brigadstridsgrupper som utgör självständiga enheter under COIN-operationer. Till de mer ovanliga inslagen som kan ingå i en brigadstridsgrupp hör civila antropologer som ska kunna bedöma den *"mänskliga terrängen"*, rådgivargrupper som ska arbeta med värdnationens väpnade styrkor, HUMINT-enheter och PSYOPS-team. Brigadstridsgruppen ansvarar för säkerheten inom ett visst område, och är därmed

¹⁸⁶ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 3.10

¹⁸⁷ Ibid. 3-14

ansvarig för att samverka med värdnationens säkerhetsstyrkor samt med civila myndigheter.

Brigadstridsgruppen innehåller en mängd funktioner, och vissa funktioner är inte nödvändiga över tiden. De kan då omorganiseras för att lösa andra uppgifter inom ramen för brigadens uppgift.

*”Counterinsurgency operations are manpower intensive and therefore infantry, armor, artillery, reconnaissance, and military police battalions are the primary tactical building blocks for combat in a counterinsurgency environment. The composition of the tactical force in counterinsurgency operations depends upon these available forces and the threat that is faced. [...] Normally, most ground combat elements are organized to fight as maneuver forces. However, the proper use of other forces can provide the counterinsurgency force with many advantages.”*¹⁸⁸

Den händelseföljd som US Army eftersträvar på taktisk nivå sammanfattas i frasen *”clear-hold-build”*. En operation baserad på clear-hold-build-tanken har tre olika faser. Varje fas innehåller offensiva, defensiva och stabiliserande inslag i olika utsträckning.

Fas 1: Under clear-fasen rensas området från rebeller. Området kan stängas av för att sedan genomsökas för att förhindra att rebellerna undkommer. Rebellerna nedkämpas i strid, blir tillfångatagna eller fördrivs från området. Detta kan ta lång tid, då även gerillans underjordiska organisation måste oskadliggöras. När rebellernas stridande enheter rensats ut måste även den övriga rebellorganisationen bekämpas. FM 3-24.2 trycker på att rebeller som fördrivits från området måste hindras från att återvända, att civila måste kompenseras för skador som de åsamkats under operationen och att området fortlöpande måste patrulleras när det har rensats för att hindra fientlig återuppbyggnad. Samtidigt måste området isoleras så att rebeller som drar sig ur området kan nedkämpas. Operationen kan inkludera patrullering, överfall och bakhåll mot rebellerna.¹⁸⁹

Fas 2: När området har rensats från rebeller vidtar hold-fasen. Helst ska den huvudsakligen utföras av värdnationens egna väpnade styrkor. Då försvaras området mot återvändande rebeller och mot kvarvarande rebellers motåtgärder. Värdnationens offentliga administration återupprättas och befolkningen säkras från rebellernas inflytande. COIN-förbandet upprättar flera baser varifrån de kan fortsätta bekämpa rebellerna och upprätthålla säkerheten i regionen. Det rekommenderas också

¹⁸⁸ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 3-16

¹⁸⁹ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 3-19

att amerikanska förband rekryterar och tränar paramilitära förband under hold-fasen för att underlätta uppgiftens lösande i de fall där värdnationen inte kan tillhandahålla säkerhetsstyrkor.

*”If adequate HN security forces are not available, units should consider hiring and training local paramilitary forces to secure the cleared village or neighborhood. Not only do the members of the paramilitary have a stake in their area’s security, they also receive a wage. Providing jobs stimulates the economy. Having a job improves morale and allows locals to become a potential member of the local governmental process.”*¹⁹⁰

Anledningen till att så stora truppmassor behövs är för att säkra befolkningen är att det krävs tät kontakt och kontroll över civilbefolkningen. Kontakten med befolkningen ger en bättre omvärldsuppfattning hos COIN-styrkan och verkar dessutom i positiv riktning på lokalbefolkningen. Kontrollen över och kontakten med befolkningen gör att kontakten mellan befolkningen och rebellerna minskar och därmed också att stödet för rebellerna på sikt avtar.¹⁹¹

Fas 3: Under build-fasen byggs samhället upp, och det som bedöms vara orsaken till befolkningens vikande stöd för regeringen hanteras. Under build-fasen är det viktigt att icke-militära myndigheter får ett ökat ansvar för att bygga upp den offentliga administrationen och statliga eller offentliga funktioner i området. Befolkningen hålls säker och under kontroll med hjälp av patrullering enligt tidigare faser, samtidigt som bekämpningen av rebeller fortsätter. Värdnationens väpnade styrkor övertar successivt ansvaret för säkerheten i området. Målet för build-fasen och därmed för hela förfarandet är att området ska stabiliseras under statlig kontroll och att livet för områdets invånare ska normaliseras.¹⁹²

”Clear-hold-build” liknar även det upplägg som USA praktiserar på operativ nivå. Även detta beskrivs i FM 3-24.2. Faserna på operativ nivå kallas för *”Initial response phase – transformation phase – fostering sustainability phase”* och varje operativ fas kan rymma hela *”clear-hold-build”*-följden.¹⁹³

¹⁹⁰ Ibid. 3-20

¹⁹¹ Ibid. 3-20

¹⁹² Ibid. 3-21 f.

¹⁹³ U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009. 3-27 ff.

Amerikanska militära förband kan också utföra så kallade ”*strike operations*”. Dessa syftar till att slå motståndaren inom ett geografiskt område, men när operationen är utförd försöker inte militären att behärska området eller påverka befolkningen.

*”Strike operations seek to destroy insurgent forces and base areas, isolate insurgent forces from their support, and interdict insurgent infiltration routes and lines of communications.”*¹⁹⁴

”*Strike operations*” är mycket offensiva och rekommenderas som ett komplement till ”*clear-hold-build*”-konceptet som beskrivits ovan. De kan utföras på en rad olika sätt, men bygger enkelt uttryckt på att en militär styrka snabbt och överraskande anfaller rebellerna. Det är dock inte bara ett sätt att oskadliggöra rebellförband. Det är också ett sätt att skaffa underrättelser om rebellernas aktivitet.

*”After a successful attack on insurgent forces, troops thoroughly search the area for insurgent personnel, supplies, equipment, and documents.”*¹⁹⁵

FM 3-24.2 trycker på vikten av att flyende rebeller måste förföljas kraftfullt, även om det kräver understöd av flyg, artilleri eller rentav luftlandsättningsstrupper.¹⁹⁶

2.5.3 Skillnader och likheter

Det är svårt att utifrån doktrinerna avgöra hur det konkreta taktiska agerandet skiljer sig mellan Frankrike och USA under COIN-operationer. Klart är dock att de underliggande tankemodellerna skiljer sig. Den franska ”oljefläcken” är ett sätt att illustrera en zon av säkrade områden som ständigt utvidgas, och inom vilken rebellerna inte aktivt kan verka. Oljefläcken skyddas av ett nät av utposter som begränsar rebellernas handlingsfrihet. Agerandet inom dessa områden bygger på ett offensivt förföljande av rebeller, och genom offensiva operationer in på rebellernas territorium utökas också oljefläcken. Detta liknar den amerikanska militärens agerande, inte i de liknelser som används, men i hur operationerna ska genomföras. Det amerikanska konceptet *clear-hold-build* bygger på liknande principer, där de återuppbyggda områdena anses kunna motstå rebellernas våld och inflytande. För att frigöra militära resurser vill också den amerikanska militären, som tidigare

¹⁹⁴ Ibid. 3-23

¹⁹⁵ Ibid. 3-23

¹⁹⁶ Ibid. 3-24

nämnts, rekrytera paramilitära förband som kan hindra rebellernas återkomst. Vilka restriktioner som gäller för dessa har nämnts i tidigare avsnitt.

Det amerikanska användandet av *strike operations* kan vid första anblick tyckas vara avsevärt aggressivare än den franska taktik som har beskrivits, men liknar i mycket stor utsträckning de *cordon-off operations* som används av den franska militären. Även i det amerikanska reglementet, i *clear-hold-build-operationer*, stängs områden av och isoleras på ett sätt som liknar det franska. Om oljefläcksteorin är den bärande franska teorin för hur säkra zoner ska etableras och utvidgas, så är *clear-hold-build*-konceptet en klart jämförbar amerikansk motsvarighet, och även om de beskrivs på olika sätt så tycks det praktiska genomförandet vara snarlikt.

2.6 Slutsatser

Uppsatsen har behandlat fem olika aspekter av COIN-insatser i den franska doktrinen och det amerikanska COIN-reglementet FM 3-24.2. I stort uttrycker de båda dokumenten liknande föreställningar om vad ett uppror är och hur det bäst bekämpas. Både den amerikanska och den franska militären ser befolkningens stöd som målet med COIN-insatser, och ser detta stöd som nyckeln till att besegra upproret. Detta är helt i linje med Galulas COIN-teori. Båda ländernas doktriner gör det också tydligt att folkets stöd enbart kan vinnas om folket kan skyddas mot rebellernas våld och inflytande. Både USA:s och Frankrikes militär ser dock behov av att vidta vålds- och tvångsåtgärder mot befolkningen för att kunna garantera dennas säkerhet. USA:s militär vill helst enbart assistera värdnationens säkerhetsstyrkor i utförandet av detta, medan den franska militärens förband på egen hand kan utföra dessa åtgärder, för att sedan överlämna ansvaret för kontrollen till värdnationens styrkor. Den franska militären kan också evakuera och tömma hela områden på människor för att möjliggöra offensiva operationer, och anser att man har stöd för detta i internationell rätt. Den amerikanska militären å sin sida hävdar att sådana tvångsåtgärder ska undvikas, eftersom de inte är tillåtna enligt internationell rätt. Det är dock troligt att dokumenten här avser olika typer av operationer eftersom det inte uttrycks hur länge dessa evakueringar och omplaceringar ska pågå, och det är möjligt att den franska doktrinen syftar på mer tillfälliga omplaceringar.

Den franska militärens doktrin är alltså mer tillåtande när det gäller utförande av tvångsåtgärder mot civilbefolkningen från egna förband. I övrigt tycks de båda militärmakterna dela uppfattning i hur civilbefolkningen kan behandlas. Även i fråga om rebellerna uppvisar dokumenten flera likheter. De största skillnaderna uppkommer i definitionen av terrorism och i vilka lagar som reglerar insatsen. Enligt den franska doktrinen ska krigets lagar gälla även i COIN-insatser, men man anser också att rebeller som inte lyder dessa kan klassas som terrorister. I den amerikanska handboken ges istället terrorism en mycket bred innebörd, vilket i praktiken kan ge samma följd som den franska doktrinen, det vill säga att en stor del av rebellerna klassas som terrorister, och att detta öppnar för en juridiskt liberalare behandling av dessa från militärens sida.

Den franska militären har en politiskt mer defensiv roll än den amerikanska militären enligt doktrinen, och man tycks inte heller lika benägen att blanda civila och militära insatser som den

amerikanska militären. Det amerikanska reglementet beskriver också politiska processer som ligger över den taktiska nivån, vilket inte görs i lika stor utsträckning i den franska doktrinen.

I samarbetet med de lokala väpnade styrkor är det svårt att finna några avgörande olikheter mellan Frankrikes och USA:s militära uppträdande. USA:s reglemente är även på denna punkt mer utförligt än den franska doktrinen, men det finns inget i detta som pekar på någon annorlunda syn på värdnationens väpnade styrkor. Både USA och Frankrike vill att dessa efter träning och rådgivning av amerikansk respektive fransk militär, ska överta det övergripande ansvaret för säkerheten i landet, och ländernas metoder för nå dit är snarlika. En mycket stor skillnad är dock rekryteringen av paramilitära styrkor, som den franska doktrinen inte alls nämner, men som tycks vara viktig i den amerikanska fältmanualen. Detta kan vara en stor doktrinär skillnad mellan länderna, förutsatt att den franska militären inte stödjer rekryteringen av paramilitära styrkor eller hyser något förtroende för dessa.

De standardoperationer som den franska och den amerikanska militären utför i praktiken förklaras på olika sätt. Men i själva verket tycks den franska oljefläcksprincipen och det amerikanska clearhold-build-förfarandet vara likartade. Mer betoning läggs dock vid att ringa in och stänga av geografiska områden i den franska doktrinen.

3. Diskussion

Codner beskriver i sin teori om doktrinär interoperabilitet hur ett liknande doktrinärt förhållningssätt till militära uppgifter påverkar effektiviteten i militära operationer.

Finns det då skillnader mellan amerikanskt och franskt tänkande kring COIN-insatser? Svaret är självklart ja. Men föreligger det några större doktrinära skillnader mellan ländernas väpnade styrkor som kan spåras i en jämförelse av dokumenten, skillnader som skulle äventyra arméernas interoperabilitet? Jag menar att det är svårt att peka på formuleringar eller föreskrivna förfaranden som skulle tyda på avgörande doktrinära skillnader mellan länderna. Förvisso finns olikheter, men i stort tycks Frankrikes och USA:s doktriner för COIN vara samstämmiga med varandra i synen på rebeller, synen på civilbefolkning, synen på värdnationens väpnade styrkor och till viss del även vad gäller taktik. Vad gäller de båda ländernas syn på militärens roll i politiska och demokratiska processer kan vi finna skillnader i dokumenten, bland annat avseende blandning av civila och militära resurser under offensiva operationer. Detta är något som den amerikanska handboken i COIN förespråkar, men det är å andra sidan inte något som den franska doktrinen förkastar eller avråder ifrån och därmed är det svårt att styrka att länderna på denna punkt skiljer sig åt. På samma sätt är det svårt att avgöra vilken påverkan ländernas olika definition av terrorism har på den faktiska klassificeringen och behandlingen av rebeller som terrorister. I de fall där Frankrike har en mer liberal syn på tvångsmakt på civilbefolkningen kan det röra sig om ett teoretiskt arv från Trinquier¹⁹⁷, och det skulle kunna påverka vilka insatsregler som beslutas – att doktrinen tydligt säger att tvångsåtgärder måste tillåtas enligt insatsreglerna indikerar också att man gärna vill ha tillåtelse att använda dessa tvångsåtgärder. I det amerikanska reglementet förespråkas ett passivare uppträdande, där tvångsåtgärder mot civila ska utföras av inhemska styrkor och inom ramen för de lagar som gäller i insatsområdet.

Doktrinerna går isär ifråga om paramilitära styrkor. Detta kan potentiellt bli ett problem om amerikanska och franska styrkor tillsammans opererar inom ett område, och Frankrike inte hyser tilltro till de paramilitära förband som rekryteras på plats. För svensk del är paramilitär samverkan en ovan situation och något som svensk trupp kan behöva ägna sig åt i samarbete med amerikanska

¹⁹⁷ Läs mer om Trinquier och hans inverkan på fransk COIN under "Forskningsläge".

styrkor.

Utifrån min jämförelse av doktriner går det inte att argumentera för att det skulle göra någon avgörande skillnad för svenska förband att arbeta tillsammans med franska eller amerikanska förband i COIN-insatser eller att använda sig av dessas doktriner, då dessas doktriner är så pass lika. Eftersom det inte finns någon utförlig svensk doktrin för COIN-insatser är det också svårt att se vilken av de jämförda doktrinerna som starkast har influerat den svenska, eller vilket lands militär som doktrinärt ligger närmast Sverige vad avser denna typ av insatser. Eftersom Sveriges jämförelsevis svaga militära makt försvårar möjligheten av leda hela COIN-insatser, är det rimligt att svenska militära förband istället kommer att verka under annan nations befäl. I de fall där svenska förband faktiskt får verka mer fritt inom ett insatsområde, är det fortfarande möjligt att de svenska förbandens verksamhet påverkas av andra länders militärmakter, och därför kan skillnaderna mellan dessa länders doktriner vara värda att känna till.

I uppsatsen finns det alltså inte funnit några direkta belägg för att Frankrikes och USA:s COIN-doktriner i sig skulle leda till att länderna på något avgörande sätt beter sig annorlunda i COIN-insatser, och utifrån doktrinerna borde länderna snarare dela många uppfattningar om exempelvis när en insats kan anses lyckad och avslutad. Det finns dock en rad möjliga andra förklaringar till att ländernas beteende kan skilja sig, såsom kulturella, politiska, materiella och ekonomiska faktorer¹⁹⁸, men detta är någonting som ligger utanför min jämförelse.

¹⁹⁸ Läs mer om interoperabilitet under ”Forskningsläge”.

4. Förslag till vidare forskning

- Hur har introduktionen av COIN-manualen FM 3-24 påverkat den svenska insatsen i Afghanistan?
- Vilka skillnader och likheter finns mellan svenskt och amerikanskt hanterande av fångar i internationell tjänst?

5. Käll- och litteraturförteckning

Böcker

Tse-Tung, Mao. *On Guerrilla Warfare*. Mineola: Dover Publications, 2005.

Widén, Jerker & Ångström, Jan. *Militärteorins grunder*. Stockholm: Försvarsmakten, 2010.

von Clausewitz, Carl. *Om kriget*. Stockholm: Bonnier Fakta Bokförlag AB, 1991.

Mayr-Arnold, Otto & Hoffman, Karl Heinz. *Okänd armé*. Stockholm: Militärlitteraturföreningen, 1959. s. 19

Agrell, Wilhelm. *Ett krig här och nu*. Stockholm: Atlantis, 2013.

Försvarsmakten. *Arméreglemente Taktik (M7739-353050)*. Stockholm: Försvarsmakten grafisk produktion, 2013

Codner, Michael. *Hanging together: Military interoperability in an era of technological innovation*. London: Royal United Services Institute for Defence Studies, 2003.

Williams, Paul D. (red). *Security studies : an introduction*. London New York: Routledge, 2013

Mumford, Andreas & Reis, Bruno C., *The Theory and Practice of Irregular Warfare*. New York: Routledge, 2014.

Lawrence, T. E. *Seven pillars of wisdom*. Charleston, SC: CreateSpace, 2011.

U.S. Government. *Field Manual FM 3-24.2*. Washington, D.C.; Headquarters Department of the Army, 2009.

Armée de Terre. *Doctrine for counterinsurgency at the tactical level*. Paris: Centre de Doctrine d'Emploi des Forces, 2010.

Tidskrifter

Rid, Thomas. *The Nineteenth Century Origins of Counterinsurgency Doctrine*. Journal of Strategic Studies volume 33, Issue 5 (2010)

Internetkällor

<http://www.forsvarsmakten.se/sv/var-verksamhet/ovningar/cold-response-2014/svensk-brigadledning/>, 2014-04-24

<http://www.nytimes.com/1999/11/11/world/us-military-acted-outside-nato-framework-during-kosovo-conflict-france-says.html> 2014-05-08

<http://world.time.com/2012/12/08/ceremony-for-returning-troops-closes-french-combat-mission-in-afghanistan/>
2014-05-09

<http://www.nbcnews.com/news/other/endless-afghanistan-us-afghan-agreement-would-keep-troops-place-funds-f2D11623339> 2014-05-09

<http://world.time.com/2013/01/17/why-afghan-ghosts-haunt-frances-mali-intervention/> 2014-05-09

<http://www.bbc.com/news/world-africa-23734922> 2014-05-09

<http://www.regeringen.se/sb/d/119/a/236067> 2014-05-09

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minusma/facts.shtml> 2014-05-09

<http://www.forsvarsmakten.se/sv/var-verksamhet/internationella-insatser/pagaende-internationella-insatser/afghanistan-isaf/> 2014-05-09

<http://www.forsvarsmakten.se/sv/var-verksamhet/internationella-insatser/pagaende-internationella-insatser/mali-minusma/> 2014-05-09

http://armypubs.army.mil/doctrine/DR_pubs/dr_a/pdf/fm3_24.pdf 2014-05-16

Kadett 142
Andreas Braw

OP 11-14
219:e kompaniet

SA VT 2014
Handledare: Maria Hellman